

Årsredovisning 2017

UHM-2018-002

Generaldirektören har ordet

Det är med glädje jag ser att intresset för den offentliga affären har ökat stort under de senaste åren! Att upphandlingsfrågorna är av intresse visar inte minst den stora efterfrågan på Upphandlingsmyndighetens deltagande i seminarier och konferenser. Under 2017 deltog vi vid 235 tillfällen, vilket nästan är en fördubbling jämfört med 2016. Förklaringarna till det stora intresset är flera, till exempel införandet av nya lagar och ökade ambitioner att med hjälp av offentlig upphandling nå samhällsmål. Att flera statliga utredningar pekar på offentlig upphandling som ett medel för att nå önskade effekter är både positivt och viktigt. Men samtidigt upplever många upphandlare och leverantörer regelverket som komplicerat och tungt. Därför har Upphandlingsmyndigheten en mycket viktig uppgift att fylla.

Under året har Upphandlingsmyndigheten redovisat den påverkan som regeringens nationella upphandlingsstrategi fått på de offentliga inköpen. Den visar att svenska myndigheter i de flesta fall har påbörjat utvecklingen av inköp och upphandling som strategiskt verktyg för att göra goda offentliga affärer. Men generellt sett är arbetet bara i sin linda, en fortsatt utveckling är nödvändig. Mina och myndighetens tre viktigaste råd till beslutsfattare på högsta tjänstepersonnivå för att komma igång med detta är: Ta reda på fakta. Våga prioritera. Ta medvetna beslut.

Inne på sitt tredje år är Upphandlingsmyndigheten fortfarande en ung myndighet med en bred intressenkrets och ett mycket brett uppdrag. Den kombinationen gör det utmanande att kartlägga och prioritera så att rätt stöd tas fram. Det är nödvändigt att de insatser vi gör faktiskt har en förankring i verkligheten och ger stöd och inspiration till att använda upphandling som ett verktyg för att göra goda offentliga affärer ur alla perspektiv. Därför bygger myndigheten upp stödet i nära samarbete med de olika intressent- eller kundgrupperna.

För att tydliggöra vilka behov våra kunder har, har myndigheten under året följt en av kundgruppernas väg genom upphandlingsprocessen. Det gav insikter om vad som fungerar bra och mindre bra i upphandlingssituationen och gör det enklare att prioritera de stödområden som ger bäst praktisk och relevant effekt. Ett annat sätt för myndigheten att samla och sprida kunskap om vad som är väsentligt för olika aktörer är samverkan och dialog med branschorganisationer inom näringslivet och Sveriges kommuner och landsting. Gemensamma former för återkommande utbyte har etablerats och kommit igång under året och detsamma gäller samverkan med flera andra myndigheter vars verksamhetsområde angränsar Upphandlingsmyndighetens.

Ska myndigheten lyckas med uppdraget att utveckla de offentliga affärerna måste vi ha både köparsidans och säljarsidans intressen för ögonen. För att hitta möjligheter för att förbättra för dem som deltar, eller vill delta, i offentlig upphandling måste det finnas relevant fakta som underlag för analys och utredningar. Det är därför viktigt att förutsättningar skapas för att samla in och utveckla fakta som kan utgöra underlag för beslut.

Under hösten kom Statskontorets rapport om införandet av Upphandlingsmyndigheten. De rekommendationer som framkom var att vi som myndighet bör prioritera den påbörjade analysen av målgruppernas behov, utveckla samverkan med statliga myndigheter med relevant expertis, genomföra åtgärder som säkerställer långsiktigt kompetensförsörjning samt utveckla arbetet med intern styrning och uppföljning av verksamheten. Dessutom föreslår man regeringen att i sin styrning ta hänsyn till att myndigheten fortfarande befinner sig i en uppbyggnadsfas genom att vara återhållsam med att ge ytterligare uppdrag. Jag kan konstatera att rekommendationerna ligger väl i linje med det arbete vi har prioriterat under 2017. Mycket är därför redan påbörjat eller finns planerat i närtid.

Inget av det vi gjort 2017 skulle vara möjligt utan våra kompetenta och engagerade medarbetare! Mycket fokus har ägnats åt att skapa rätt bemanning och organisation. I början av 2017 sjösattes den nya organisation som ska ge en mer kundorienterad utgångspunkt och som är öppen för innovation och nya lösningar. Närmare 30 rekryteringar har gjorts under året och vid årets utgång var vi 73 medarbetare på plats. Utvecklingen går vidare och jag känner mig trygg med vår organisation. Tillsammans kommer vi att ta stora steg mot visionen "sunda offentliga affärer för en hållbar framtid".

Stockholm i februari 2018

Inger Ek
Generaldirektör

Innehåll

1.	Året i korthet.....	5
2.	Upphandlingsmyndighetens uppdrag.....	8
2.1	Upphandlingsmyndighetens uppdrag.....	8
2.2	Resultatredovisningens struktur.....	8
2.3	Pågående och avrapporterade regeringsuppdrag.....	9
2.4	Sammanfattande resultatbedömning.....	9
3.	Resultatredovisning.....	13
3.1	Affärsstöd.....	13
3.2	Samhällshänsyn.....	31
3.3	Förvaltning av system.....	40
3.4	Utredningar.....	41
4.	Kommunikation.....	46
4.1	Webb och sociala medier.....	46
4.2	Press och nyheter.....	47
5.	Organisation och medarbetare.....	48
5.1	Organisation.....	48
5.2	Medarbetare.....	49
6.	Ekonomi i korthet.....	53
6.1	Verksamhetens ekonomi.....	53
6.2	Finansiella medel utöver myndighetsanslaget.....	54
6.3	Myndighetens kostnader.....	55
7.	Finansiell redovisning.....	56
7.1	Resultaträkning.....	56
7.2	Balansräkning.....	57
7.3	Anslagsredovisning.....	59
7.4	Tilläggsupplysningar och noter.....	60
7.5	Sammanställning av väsentliga uppgifter.....	69

1. Året i korthet

Under året har Upphandlingsmyndigheten växt från 65 anställda inklusive tjänstlediga i januari till 73 anställda inklusive tjänstlediga i december. Organisationen har anpassats bättre till myndighetens uppdrag och består nu av fyra sakenheter, tre stödenheter och en strategisk utvecklingsfunktion.

Några av årets mer betydande händelser:

Januari

- Myndigheten flyttar in i nya lokaler i Solna i ett aktivitetsbaserat kontor som ska främja samarbete mellan enheterna.
- Tre nya upphandlingslagar träder i kraft, vilket medförde ett flertal åtgärder från Upphandlingsmyndigheten.
- Rapporten *Mellanhänder i offentlig upphandling* publiceras, framtagen i samarbete mellan Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket.
- *Trendens nr 1*, Upphandlingsmyndighetens rapport om utvecklingen på upphandlingsområdet, släpps. Temat är den nationella upphandlingsstrategins sju inriktningsmål.

Februari

- Upphandlingsmyndigheten får ansvar för e-Certis, ett informationssystem som innehåller upplysningar om de vanligaste typerna av bevis avseende utslutningsgrunder och kvalificeringskrav i offentliga upphandlingar som finns i medlemsstaterna i EU.
- Upphandlingsmyndigheten publicerar en manual för upphandlare och anbudsgivare som stöd i användandet av Europeiska kommissionens webbtjänst för det europeiska enhetliga upphandlingsdokumentet (ESPD).
- Det transnationella EU-projektet Sysselsättning genom offentlig upphandling startar, med Upphandlingsmyndigheten som projektledare för det svenska projektet.
- Upphandlingsmyndigheten lämnar remissvar på betänkandet "Ordning och reda i välfärden".

Mars

- Kemikalieturnén startar, en serie seminarier för en giftfri vardag, som genomförs av Upphandlingsmyndigheten tillsammans med Kemikalieinspektionen och länsstyrelserna.
- Upphandlingsmyndigheten publicerar två vägledande rapporter som analyserar de nya upphandlingsreglerna om innovationspartnerskap och om ändringar i kontrakt och ramavtal.

- Upphandlingsmyndigheten och Polismyndigheten lämnar in en gemensam skrivelse till regeringen med bedömningen att det inte finns förutsättningar att ställa krav på belastningsregisterutdrag vid tilldelning av offentliga kontrakt. Myndigheterna lämnar flera förslag på lösningar för att komma tillrätta med problematiken.

April

- Upphandlingsmyndigheten publicerar informationsmaterialet *Ny lagstiftning om offentlig upphandling – vad innebär den för dig som leverantör?* Information som visar hur de nya reglerna påverkar den som är eller vill bli leverantör till offentlig sektor.

Maj

- Upphandlingsmyndigheten redovisar regeringsuppdraget att analysera och ge vägledning kring de nya reglerna om avtalssamverkan. Myndigheten publicerar rapporten *Offentlig avtalssamverkan – om så kallade Hamburgsamarbeten och inköpscentralers möjlighet att bedriva grossistverksamhet*. Samtidigt publiceras två vägledningar inom området.
- Upphandlingsmyndigheten publicerar stöd om de kommande lagreglerna om att vissa upphandlingar måste innehålla arbetsrättsliga kontraktsvillkor.
- Rapporten *Att tänka på inför upphandling av paviljonger* publiceras, som stöd till de upphandlande myndigheter som står inför en upphandling av tillfälliga byggnader.

Juni

- En ny lag om att vissa upphandlingar måste innehålla arbetsrättsliga kontraktsvillkor träder i kraft. Upphandlingsmyndigheten publicerar ett utökat och fördjupat stöd. De nya reglerna presenteras på ett välbesökt frukostseminarium.
- Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag av regeringen att i samverkan med Konkurrensverket ta reda på hur många överprövningar av offentlig upphandling som sker och varför.

Juli

- Upphandlingsmyndigheten deltar på den årliga politikerveckan i Almedalen med tio seminarier.

September

- Upphandlingsmyndigheten lämnar en rapport till regeringen inom ramen för uppdraget att verka för att genomföra och följa upp den nationella upphandlingsstrategin.

Oktober

- Upphandlingsmyndigheten lanserar ett nytt stöd för att förebygga och identifiera korruption i offentlig upphandling.
- Statskontoret släpper en rapport som utvärderar Upphandlingsmyndigheten.
- Upphandlingsmyndigheten lansera en vägledning om ESPD-systemet.

November

- Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket presenterar den gemensamma rapporten *Statistik om offentlig upphandling 2017*.
- EU-projektet Sysselsättning genom offentlig upphandling får klartecken att gå in i genomförandefasen.

December

- Trendens nr 2 släpps, med temat medvetet beslutsfattande.
- Upphandlingsmyndighetens håller sin årliga konferens i Stockholm, med fokus på olika perspektiv av offentliga inköp och fördjupning inom aktuella områden.
- Upphandlingsmyndigheten publicerar särskilda arbetsrättsliga kontraktsvillkor rörande städtjänster.
- Upphandlingsmyndigheten släpper rapporten med regeringsuppdraget *Kartläggning och analys av mål om överprövning*.

2. Upphandlingsmyndighetens uppdrag

2.1 Upphandlingsmyndighetens uppdrag

Upphandlingsmyndigheten har det samlade ansvaret för att utveckla, förvalta och stödja den upphandling som genomförs av upphandlande myndigheter och enheter. Myndigheten ska verka för en rättssäker, effektiv och miljömässigt hållbar upphandling till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling. Myndigheten ska även främja innovativa lösningar inom upphandling.

2.2 Resultatredovisningens struktur

För resultatvisningen görs indelning av verksamheten med utgångspunkt i Upphandlingsmyndighetens instruktion. Indelningen är enligt nedan:

- **Affärsstöd** – myndighetens arbete med att stödja upphandlingsaffären.
- **Samhällshänsyn** – innefattar hållbarhetskriterier, miljö- och sociala hänsyn.
- **Förvaltning av system.**
- **Utredningar.**

2.2.1 *Läsanvisning för årsredovisningen*

Upphandlingsmyndigheten är ännu en förhållandevis ny myndighet och under fortsatt uppbyggnad. Bland annat pågår en utveckling för att förbättra målstyrningen med mätbara mål.

Resultatredovisningen fokuserar på genomförda aktiviteter samt spridning av kunskap och stöd.

Genomgående i årsredovisningen används begreppet "upphandlande myndigheter och enheter". Med detta menas alla organisationer som lyder under reglerna om offentlig upphandling, det vill säga myndigheter, landsting och kommuner samt statliga och kommunala bolag.

Förklaring av centrala förkortningar:

LOU: Lagen om offentlig upphandling reglerar köp som görs av myndigheter och vissa andra organisationer som är finansierade med allmänna medel.

LUF: Lagen om upphandling inom försörjningssektorerna reglerar köp som görs av upphandlande enheter inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.

LUFS: Lagen om upphandling inom försvars- och säkerhetsområdet reglerar köp som görs av myndigheter och vissa andra organisationer när det gäller militär utrustning och utrustning av känslig karaktär.

LOV: Lagen om valfrihetssystem reglerar möjligheten att välja mellan olika aktörer i hälsovård och socialtjänst.

LUK: Lagen om upphandling av koncessioner reglerar upphandling av byggkoncessioner och tjänstekoncessioner.

2.3 Pågående och avrapporterade regeringsuppdrag

De regeringsuppdrag Upphandlingsmyndigheten arbetat med under verksamhetsåret 2017 är följande:

Uppdrag	Sida
Uppdrag avseende nationell upphandlingsstrategi	13
Uppdrag att förstärka kompetensen på området upphandling av livsmedel och måltidstjänster	15
Uppdrag om offentlig avtalssamverkan	25
Uppdrag att genom tidig dialog främja innovation i upphandlingar	26
Uppdrag att främja innovationsupphandling genom stöd i form av upphandlings- och innovationskompetens till beställare	27
Uppdrag att utveckla upphandling av innovationer och ny teknik baserad på spetstekniker och avancerade systemlösningar	27
Uppdrag att analysera hur myndigheten ska verka för att nå miljömålen	32
Energikrav i offentlig upphandling	33
Remissyttranden	41
Uppdrag att beskriva, kartlägga och analysera mål om överprövning av offentlig upphandling	42

2.4 Sammanfattande resultatbedömning

Året som gått har varit myndighetens andra hela verksamhetsår och utvecklingen är påtaglig. Den i inledningen av 2017 helt nya organisationsstrukturen har successivt fått genomslag i takt med att de nya rekryteringarna kommit på plats. Organisationen syftar till att i all verksamhet tydligare utgå från omvärlden och kundernas behov och ger en ökad tydlighet i roller och ansvar, ett mer strategiskt förhållningssätt samt ökad möjlighet till kunskapsutveckling, samverkan och kunskapsdelning.

Myndigheten har även under året påbörjat sitt arbete med målstyrning. I de planer som uppställdes för 2017 utpekades några särskilda satsningar och ett antal prioriterade leveranser för att öka tydligheten med vad som skulle fokuseras på. Ett viktigt första steg i detta var den första förstudien av kundbehovsanalys, omfattande små och medelstora upphandlande myndigheter, med användning av metoden tjänstedesign. De insikter som framkom ger dels input till utveckling av myndighetens verksamhet och dels en övertygelse om att metoden ska fortsätta användas för flera kundkategorier.

Det har varit viktigt att stödja de upphandlande myndigheternas arbete med att förverkliga den nationella upphandlingsstrategin. Myndighetens arbete har

sammanfattats i en rapport till regeringen med en redogörelse för vilken effekt den nationella upphandlingsstrategin har haft på de offentliga inköpen. Dessutom har det inom Upphandlingsmyndigheten arbetats fram ett grundläggande stöd för alla strategins sju inriktningsmål och flera insatser har gjorts för att öka kundernas kunskap om möjligheterna att använda upphandling mer strategiskt i verksamheten.

I samband med att ny lagstiftning gällande obligatoriska krav på arbetsrättsliga villkor trädde i kraft med kort implementeringstid har myndigheten prioriterat att bygga upp grundläggande vägledande stöd, bland annat om betydelsen av de nya bestämmelserna, metod för att göra behövighetsbedömningar och vilka villkor som ska ställas och hur villkoren kan uppfyllas av leverantörerna. De branschområden som myndigheten presenterar framtagna arbetsrättsliga villkor för är städbranschen och byggbranschen, varav de senare utarbetats i samarbete mellan de tre största städerna. Sammantaget finns därmed underlag för villkor i drygt 30 yrkeskategorier.

Att etablera kunskap om lön, semester och arbetstid är ett nytt kunskapsområde som ska hanteras i samband med upphandling för alla upphandlande myndigheter. Inom myndigheten har kunskap och erfarenheter utvecklats under året och ställningstagande har gjorts gällande den fortsatta uppbyggnaden av stödet. Därför är bedömningen att myndigheten levererat det första grundläggande stödet gällande arbetsrättsliga villkor enligt plan.

Det ESF-projekt om sysselsättning genom offentlig upphandling, med Upphandlingsmyndigheten som projektledare, som startade under året har genomfört den inledande planeringsfasen och det har resulterat i att myndigheten nu fått klartecken till att genomföra hela projektet. Syftet med projektet är att få fler upphandlande myndigheter och enheter att använda sig av sysselsättningskrav i sina upphandlingar. Avsikten är att arbetet bland annat ska resultera i en nationell modell för sysselsättningskrav i offentlig upphandling.

Inom området innovationsupphandling har myndigheten, förutom grunduppdraget, flera regeringsuppdrag. De många olika insatserna under året har i huvudsak fokuserat på kunskapshöjande åtgärder genom bland annat erfarenhetsutbyten mellan upphandlande myndigheter och att främja skapandet av nätverk av beställare. Åtgärderna syftar till att bredda synen på innovationsupphandling och presentera metoder som på sikt kan minska hindren för att fler upphandlande myndigheter ska använda upphandling som en metod för att driva utveckling.

Bedömningen är att det är ett långsiktigt arbete som kräver både rätt kunskap och intresse hos de upphandlande myndigheterna för att fler ska ta stegen så att användningen av innovationsupphandling förhoppningsvis ökar.

När det gäller myndighetens hållbarhetskriterier har en mindre utökning skett vad gäller antal kriterier. Däremot har inte omfattningen på uppdatering av befintliga kriterier uppgått till samma volym som närmast föregående år. Vissa större utvecklingsarbeten har blivit fördröjda, bland annat på grund av oväntad komplexitet. Arbetena väntas avslutas i början av kommande år.

Fortfarande är intresset för hållbarhetskriterierna stort vilket framgår av en viss ökning av antalet nedladdningar. Användningen av myndighetens hållbarhetskriterier har också undersökts i mer än 500 upphandlingar och effekten är att i många upphandlingsområden används de framtagna kriterierna i runt 80 procent av upphandlingarna. Inom de områden där användningen är låg planeras åtgärder under det kommande året.

Det stora intresset för upphandlingsfrågor gör det nödvändigt att satsa på digitala kanaler för att få så stor spridning som möjligt av det stöd som myndigheten tillhandahåller. Utvecklingen av myndighetens frågeservice har gjort att frågorna har fått en betydligt mer effektiv extern spridning, framförallt genom frågeportalen på webbplatsen. Under året har utveckling påbörjats för att ta ytterligare kliv mot att bli en digital myndighet.

Kännedomen av Upphandlingsmyndighetens verksamhet har ökat under året vilket tydligt visas som helhet i den framtagna uppföljningen av nyckeltal inom kommunikation och media. De planerade ställningstagandena har därvid fått positiv effekt. En annan effekt av den ökade medvetenheten om myndighetens verksamhet är den stora efterfrågan på deltagande i seminarier och konferenser, vilken prioriterats att tillgodoses i 85 procent av förfrågningarna. Över tid är det viktigt att alltid göra avvägningar så att myndighetens resurser prioritar deltagande i de sammanhang där störst spridning till relevant målgrupp uppnås.

Under året har myndigheten lyckats lämna bidrag till Regeringen genom flera rapporter på tilldelade regeringsuppdrag, en särskild skrivelse till regeringen i samverkan med polismyndigheten och dessutom inlämnade yttranden på ett stort antal remisser. Exempel på viktiga rapporter är avtalssamverkan mellan upphandlande myndigheter, Statistikrapporten och rapporten gällande kartläggning och analys av överprövningar (de två senare i samverkan med Konkurrensverket). Myndigheten har även haft medarbetare med som experter i fyra statliga utredningar under året.

Förhoppningen är att detta sammantaget är bra inspel till kommande ställningstagande om utveckling av regelverken. Samtidigt har det varit utmanande ur ett kompetensförsörjningsperspektiv att balansera resurserna i förhållande till den långsiktiga uppbyggnaden av myndighetens verksamhet.

Upphandlingsmyndigheten omfattas av förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter och har under 2017 infört ett miljöledningssystem. Med de nu framtagna relevanta styrdokument, handlingsplanerna och system för revision finns grunderna för myndighetens fortsatta systematiska miljöarbete på plats.

Myndigheten har i sitt uppdrag att följa och bidra till den internationella utvecklingen på upphandlingsområde ökat sitt deltagande i flera sammanhang, bland annat i EU-kommissionen och OECD, i förhållande till tidigare år.

Det samlade resultat som åstadkommit är i allt väsentligt det som planerades för. Myndigheten har lyckats leverera på såväl grunduppdrag som samtliga tilldelade särskilda uppdrag. Den stora efterfrågan på myndighetens stöd och deltagande i olika sammanhang ses som en positiv signal på att det finns ett stort intresse för myndighetens verksamhet. Under året har nödvändiga omprioriteringar gjorts i samband med att det tillkommit nya uppdrag av olika karaktär.

Dessvärre har inte alla tilldelade ekonomiska medel nyttjats under året. Utmaningen har varit att skapa en stabil och hållbar verksamhetsstruktur samtidigt som leverans i enlighet med tilldelade uppdrag ska tillgodoses i nivå med förväntan från olika intressenter. Under 2017 har rekryteringar av ny personal prioriterats för att åstadkomma bra förutsättningar för att hela verksamheten ska kunna leverera avsett stöd. Dock har det på grund av de nyrekryterades uppsägningstider tagit viss tid innan alla kommit på plats. Under hösten var myndigheten utifrån ursprunglig plan fullt grundbemannad. En ytterligare faktor vad gäller bemanning har varit ett flertal tjänstlediga och föräldralediga på kortare och längre perioder som haft en påverkan på verksamhetens resultat.

Sammantaget har situationen med bland annat ovan nämnda rörlighet inneburit en påtaglig påverkan i organisationen. Myndighetens sammantagna leveranser och det under året utvecklade processarbetet bedöms vara en god plattform för fortsatt utveckling av ett relevant och användbart stöd till målgruppernas verksamhet.

3. Resultatredovisning

3.1 Affärsstöd

En viktig del av Upphandlingsmyndighetens arbete är att ge juridiskt och praktiskt stöd i inköpsprocessen, det vill säga hela vägen från organisation och styrning av inköpsarbetet till planering och avtalsförvaltning och uppföljning av den enskilda affären. Här redovisas myndighetens arbete med detta.

3.1.1 *Strategisk hantering och metodutveckling*

Upphandlingsmyndighetens stöd syftar till att bidra till att upphandlingar hanteras strategiskt, genom metodutveckling eller på annat sätt.

Nationella upphandlingsstrategin

Som ett led i arbetet med att utveckla de offentliga upphandlingarna beslutade regeringen i juni 2016 om den nationella upphandlingsstrategin. Regeringen gav samtidigt Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att verka för att strategin genomförs och får genomslag. Uppdraget bestod också av att följa upp hur den har påverkat upphandlande myndigheters och enheters inköpsarbete samt vilka övriga effekter som kan påvisas med anledning av den nationella upphandlingsstrategin. (UHM-2016-0141)

Upphandlingsmyndigheten lämnade i september 2017 en redogörelse för uppföljningen av den nationella upphandlingsstrategin till regeringen och redovisade särskilt hur statliga myndigheter gått tillväga för att genomföra strategin. Av rapporten framgår att det finns ett antal utvecklingsområden, bland annat behov av att i större utsträckning integrera inköpsaspekter i myndigheternas mål och strategier. Analysen av 16 statliga myndigheters styrdokument för inköpsfrågor visade att det endast är några få myndigheter som har kommit igång med ett strukturerat arbete på styrdokumentsnivå, som helt eller delvis ligger i linje med den nationella upphandlingsstrategins sju inriktningsmål. Upphandlingsmyndigheten konstaterade att styrdokumentet endast i ett fåtal fall har ett tydligt strategiskt anslag. Upphandlingsmyndigheten konstaterar att det i september 2017 endast gått ett drygt år sedan strategin lanserades och att det krävs längre tid innan tydliga resultat kan urskiljas.

Andra aktiviteter som Upphandlingsmyndigheten har vidtagit är:

- Publicering av stödmaterial för strategin på myndighetens webbplats innehållande det stöd som pekats ut av regeringen för respektive inriktningsmål.
- Möten med 25 myndigheter på generaldirektörsnivå för att diskutera inköps- och upphandlingsfrågor relaterat till strategin. Som ett resultat av dessa möten har ett nätverk för inköpschefer i myndigheter startats, Nätverk för nationella upphandlingsstrategin i praktiken, med syftet att sprida goda exempel och arbetsmetoder myndigheter emellan.

Strategiskt inköpsarbete

I syfte att öka beslutfattares medvetenhet om inköp och upphandling som ett strategiskt verktyg för att nå verksamhets- och samhällsmål har Upphandlingsmyndigheten under 2017 genomfört åtgärder för att definiera och kommunicera vad strategiskt inköpsarbete innebär samt hur det kan hanteras på en strategisk nivå. Även andra centrala begrepp samt vad som omfattar taktiskt och operativt inköpsarbete har definierats. (UHM-2017-0150)

Upphandlingsmyndighetens definition av strategiskt inköpsarbete är:

”Strategiskt inköpsarbete är ett arbetssätt för att utveckla inriktningar för inköpsarbetet som bidrar till att på ett effektivt sätt uppfylla organisationens olika uppdrag och mål utifrån beslutade strategier.

Strategiskt inköpsarbete kan delas upp i två olika delar. Den ena omfattar generella inköpsrelaterade strategier på organisationens nivå, till exempel hur politiska mål ska uppnås. Den andra omfattar specifika strategier för olika kategorier av det som köps in.”

Följande insatser är exempel på arbete som har genomförts inom ramen för strategiskt inköpsarbete:

- Definitionen har kompletterats med en visualisering av den strategiska inköpsprocessen samt en lista på tio punkter om vad som kännetecknar strategiskt inköpsarbete. Definitionen har publicerats på myndighetens webbplats och budskap gällande användbarheten av strategiska inköp har kommunicerats i myndighetens olika kommunikationskanaler under året.
- Under Almedalsveckan presenterade myndigheten tips gällande strategiskt inköpsarbete (”Tre tips till en generaldirektör”).
- En film har producerats om vikten av att analysera sin organisations inköpsmönster för att ta fram fakta.
- I Upphandlingsmyndighetens rapport om utvecklingen på upphandlingsområdet, *Trendens nr 1*, presenterades en modell för inköpsmognad som föreslås användas i arbetet med att utveckla det strategiska inköpsarbetet. *Trendens nr 2* innehåller en fördjupad beskrivning av modellen och dess användningsområde.

Livsmedelsuppdraget

Upphandlingsmyndigheten har ett regeringsuppdrag som syftar till att stärka kompetensen på området upphandling av livsmedel och måltidstjänster. Uppdraget startade hösten 2016 och pågår till och med 2018, med delrapportering i februari 2018. Upphandlingsmyndighetens ambition är att bidra till utveckling av strategiska inköpsprocesser som stödjer att intentionen i den av riksdagen antagna Livsmedelsstrategins avsnitt Konsument och Marknad nås 2030. (UHM-2016-0151)

Under året har insatser genomförts för att skapa mötesplatser för målgruppsöverskridande dialog och samverkan genom:

- Workshops för köpar- och säljarsidan för att öka inköps- och säljmognaden på hållbarhetsområdet.
- Branschdialoger med bred målgruppsrepresentation för att identifiera och uppmärksamma lösningsalternativ för svåra frågor inom områdena strategi, klimat, verifiering och uppföljning.
- Samverkan med myndighetsaktörer, branschorganisationer, intresseorganisationer, grossister, leverantörer, producenter och upphandlande myndigheter och enheter.

3.1.2 **Ändamålsenlig planering, genomförande, uppföljning och utvärdering**

Upphandlingsmyndigheten ska bidra till att offentliga upphandlingar planeras, genomförs, följs upp och utvärderas på ett ändamålsenligt sätt. Här redogörs för hur myndigheten har organiserat sitt kundstöd, tagit fram stödmaterial och spridit kunskap för att uppnå detta.

Stöd till kund

Upphandlingsmyndighetens kunder är alla som har intresse av eller är involverade i processen kring offentliga inköp. Det kan till exempel vara beslutsfattare, beställare, inköpare, leverantörer.

Frågeservice

Myndighetens frågeservice är den gemensamma funktionen som hanterar inkommande frågor om offentlig upphandling via webbplatsens frågeportal eller per telefon. Ett löpande arbete har skett under året för att göra myndighetens frågeservice så effektiv, attraktiv och tillgänglig som möjligt för kunderna.

De frågor som inkommer till Upphandlingsmyndigheten hanteras främst i frågeportalen på myndighetens webbplats. Samtliga publicerade inkomna frågor och svar är tillgänglig för alla som besöker frågeportalen. Upphandlingsmyndighetens kunder har därmed fått enkel tillgång till informationen och kan ofta hitta svaret på

sin fråga direkt. Informationen i portalen används också som ett underlag för att ta fram anpassat stöd till myndighetens olika kundgrupper.

Upphandlingsmyndigheten har som mål att lämna återkoppling på inkomna frågor i frågeportalen inom två arbetsdagar. Statistiken i tabellen nedan, avseende genomsnittlig svarstid i frågeportalen, anger faktisk tid av dygnets timmar från det att en fråga är inkommen till dess att den är besvarad. Tiden tar således inte hänsyn till helger eller helgdagar. Detta innebär att det av statistiken inte går att utläsa antal timmar av arbetsdagar i den genomsnittliga svarstiden. Den ökade svarstiden under året, från 37 timmar 2016 till 57 timmar 2017, beror på tillfälliga resursbrister under årets första halva samt på ett ökat fokus att formulera mer tydligare, bättre och mer kvalitativa svar på inkomna frågor. Det ökade fokuset på formuleringar och kvalitet i svaren har även gett önskad effekt i att svaren återanvänds i större uträkning i stället för att de ställs som nya frågor. Detta framgår också av antalet sidvisningar relativt skriftliga frågor i tabellen nedan.

Telefonförfrågningar besvaras på förmiddagar måndag till torsdag. Under hösten utökades bemanningen från en till två personer för att minska kötiden och för att förbättra arbetsmiljön för dem som arbetar där. Ökningen av antalet besvarade samtal beror på den utökade bemanningen, vilket även gör att samtal inte kopplas ur kön efter en viss tid i samma utsträckning. Den utökade bemanningen har resulterat att myndigheten bättre kan bemöta behov av stöd via telefon.

Under året har Upphandlingsmyndigheten besvarat inkomna frågor enligt följande:

Besvarade frågor	2017	2016	Förändring
E-post, inkomna sakfrågor till frågeservice (antal)	224	1 391	N/A**
Frågeportalen, inkomna sakfrågor (antal)	1 469	437*	N/A**
Frågeportalen, genomsnittlig svarstid (timmar)	57	37*	54 %
Frågeportalen, Sidvisningar (antal)	133 108	11 695*	N/A**
Frågeservice telefon, besvarade samtal (antal)	2 619	2 179	19 %
Frågeservice telefon, genomsnittlig kötid (antal minuter)	5,5	6	-8 %

*) avser perioden september-december

**) Frågeportalen öppnade 1 september 2016 och ersatte då delvis e-post som skriftlig kontaktväg. Någon mätning av förändringen mellan åren är därför inte möjlig.

Vanligt förekommande frågor under året har handlat om:

- Skillnader mellan det mellan den gamla och den nya upphandlingslagstiftningen.
- Osäkerhet kring det nya ESPD-systemet och hur de nya reglerna ska tolkas och tillämpas.
- Hur Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier ska tolkas och tillämpas.
- I vilka situationer det är det möjligt att direktupphandla.
- Ramavtal.
- Offentlighet och sekretess.

Under slutet av hösten 2017 gjorde myndigheten en analys av inkomna frågor som visar att samtalen till myndigheten fördelar sig enligt följande: kommuner 30 procent, leverantörer 30 procent, andra upphandlande myndigheter eller enheter 19 procent samt statliga myndigheter 17 procent. Myndighetens bedömning är att kunder uppskattar möjligheten att ställa konkreta frågor till jurister och upphandlare. Frageställarna kan vara anonyma varför en absolut analys av vilken roll de har inom respektive organisation inte kan göras.

Under året har materialet använts till att utforma ett relevant innehåll till Upphandlingsmyndighetens årliga konferens samt löpande i den delen av kommunikationsarbetet där nyheter väljs ut och målgruppsanpassas. Det utgör också ett underlag i det fortsatta arbetet för att förbättra framtida stöd.

Fokus på att stödja särskilda segment

I syfte att kunna ge ett mer anpassat stöd inom områden som präglas av stor samhällspåverkan, komplexitet och/eller betydelsefull upphandlingsvolym har Upphandlingsmyndigheten pekat ut ett antal prioriterade fokusområden eller segment. Det arbete som har bedrivits inom segmenten under 2017 redovisas på annan plats i årsredovisningen och har skett genom branschdialoger, uppdaterade kriterier (se sidan 35), kundmöten (se sidan 24) och vägledningar (se sidan 18).

Segmenten är tvärorganisatoriska där samtliga enheter arbetar för att utveckla stödet för att möta dessa kunders olika behov och särskilda förutsättningar.

Segmenten är:

- **Vård och omsorg.** Segmentet vård och omsorg utgör en ekonomiskt stor andel av offentlig upphandling enligt LOU och LOV. År 2016 annonserades cirka 800 upphandlingar som avsåg hälso- och sjukvård samt sociala tjänster. Utbetalningarna till företag och andra organisationer verksamma inom vård och omsorg samt sociala tjänster uppgick till cirka 170 miljarder kronor, vilket motsvarade cirka en femtedel av de offentliga utbetalningarna 2016. Utöver upphandlingar av hälso- och sjukvård tillkommer även närliggande segment som exempelvis upphandlingar av medicinsk utrustning och läkemedel. Brister

i varor och tjänster som upphandlas riskerar att drabba patienter och brukare. Upphandlingsmyndigheten har tillhandahållit stöd i frågor som rör utkontraktering och avtalsuppföljning inom området.

- **Bygg och anläggning.** Nära hälften av alla annonserade upphandlingar i Sverige avser bygg och anläggning samt relaterade tjänster. År 2016 annonserades cirka 18 300 upphandlingar, varav 7 100 upphandlingar avsåg bygg och anläggningsarbete och drygt 1 800 arkitekt-, bygg-, ingenjör- och besiktningstjänster. Utbetalningarna till byggföretag uppgick till cirka 90 miljarder kronor, vilket motsvarar cirka en tiondel av de offentliga utbetalningarna 2016. De offentliga utbetalningarna till byggföretag är sannolikt än större eftersom uppgifterna inte omfattar offentligt ägda bolag, vars köp av byggverksamhet är betydande. Utöver upphandlingar av bygg och anläggning samt relaterade tjänster tillkommer närliggande segment som exempelvis upphandlingar av byggmaterial. Bygg och anläggning utgör således en ekonomiskt stor andel av offentlig upphandling och anses vara betydelsefull för framtidens hållbara samhälle. Genom ett utvecklat stöd samt relevanta krav vid upphandling av byggprojekt kan Upphandlingsmyndigheten bidra till att den offentliga affären stödjer en hållbar utveckling.
- **Livsmedel.** Livsmedel köptes av offentlig sektor för 9,6 miljarder år 2016 (måltidstjänster ej inkluderade). De livsmedel som upphandlas och serveras i vård, skola och omsorg har ett stort symbolvärde och speglar samhällets mål och ambitioner gällande bland annat livsmedelsproduktion. Därför lyfter den nationella livsmedelsstrategin den offentliga sektorns ansvar att upphandla livsmedel i linje med de höga ambitioner inom exempelvis miljö och djurskydd som svenska producenter ska leva upp till. Upphandlingsmyndigheten har även ett regeringsuppdrag som syftar till att stärka kompetensen inom upphandling av livsmedel och måltidstjänster.

Sammantaget visar den tillgängliga statistiken att bygg och anläggning och hälso- och sjukvård utgör de två största segmenten i Sverige och tillsammans med livsmedel utgör de tre samhällskritiska funktioner som motiverar ett utökat stöd mot just dessa områden.

Samtliga siffror kopplade till redovisningen ovan kommer från Upphandlingsmyndighetens statistikrapport från 2017.

Sammanställning av årets publikationer

Under året har Upphandlingsmyndigheten tagit fram ett antal olika publikationer i form av vägledningar, rapporter och informationsbroschyrer. Alla finns som PDF-filer att ladda ner på myndighetens webbplats.

Vägledningar

- Avtalsuppföljning av vård och omsorg (se sidan 25)
- ESPD-systemet (se sidan 25)
- Korruption i offentlig upphandling – vad är det och hur kan det förebyggas? (se sidan 19)
- Upphandling av hjälpmedel och välfärdsteknik
- Upphandling av hållbar utomhusbelysning (se sidan 33)

Rapporter

- Att tänka på inför upphandling av paviljonger (se sidan 34)
- Grossistverksamhet – ett nytt verktyg för inköpscentraler (se sidan 25)
- Innovationspartnerskap – ett nytt förfarande för att främja innovation och utveckling (se sidan 25)
- Kartläggning och analys av mål om överprövning (se sidan 42)
- Mapping Initiatives for Ethical Public Procurement in Europe (se sidan 44)
- Mellanhänder i upphandling (se sidan 20)
- Offentlig avtalssamverkan – om så kallade Hamburgsamarbeten och inköpscentralers möjlighet att bedriva grossistverksamhet (se sidan 25)
- Samarbetsavtal – om så kallade Hamburgsamarbeten (se sidan 25)
- Statistik om offentlig upphandling 2017 (se sidan 44)
- Trendens 1 2017 – rapport om utvecklingen på upphandlingsområdet (se sidan 45)
- Trendens nr 2 2017 – rapport om utvecklingen på upphandlingsområdet (se sidan 45)
- Ändringar av kontrakt och ramavtal – möjligheterna i den nya upphandlingslagstiftningen (se sidan 25)

Informationsbroschyr

- Ny lagstiftning om offentlig upphandling – vad innebär den för dig som leverantör? (se sidan 25)

Stöd mot korruption

Den senaste tiden har flera korruptionsincidenter kopplade till offentliga inköp avslöjats. Upphandlingsmyndigheten har därför förbättrat stödet inom detta område:

- Under hösten 2017 lanserade myndigheten skriften och utbildningsmaterialet *Korruption i offentlig upphandling – vad är det och hur kan det förebyggas?* Skriften riktar sig till både köpar- och leverantörssidan, och är utformad för både lednings- och operativ nivå. (UHM-2017-0190)
- I arbetet med att förbättra stödet har Upphandlingsmyndigheten samverkat med Institutet mot Mutor (IMM). Tillsammans med Transparency International och American Chamber of Commerce in Sweden driver IMM forumet

Tillsammans mot Korruption där Upphandlingsmyndigheten har medverkat under hösten 2017.

- Upphandlingsmyndigheten har under året deltagit i Statskontorets nyinrättade Nätverk mot korruption och där även föreläst om det stöd som Upphandlingsmyndigheten ger. Nätverket engagerar cirka 225 statliga myndigheter.

Mellanhänder i offentlig upphandling

Det är inte ovanligt att upphandlande myndigheter och enheter använder sig av så kallade mellanhänder när de gör inköp. En mellanhand är en aktör som tillhandahåller ett stöd till en köpare när denne vill tillgodose ett behov genom ett inköp. Lämpligheten och lagligheten i att använda sig av mellanhänder har diskuterats länge.

För att belysa möjligheter och risker med detta förfarande publicerade Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket den gemensamma rapporten *Mellanhänder i offentlig upphandling* i januari 2017. I rapporten ges riktlinjer och vägledning hur upphandlande myndigheter och enheter kan använda mellanhänder utan att göra fel, bland annat att upphandlingsreglerna gäller fullt ut även om en mellanhand anlitas och att det är förbjudet för en inköpare att bestämma vilken leverantör som mellanhanden ska anlita.

Rapporten presenterades på ett välbesökt frukostseminarium. Medarbetare hos Upphandlingsmyndigheten har därefter under år 2017 presenterat rapporten på flera externa konferenser.

Upphandlingsmyndighetens utbildningar, seminarier och konferenser
Under året har Upphandlingsmyndigheten genomfört ett stort antal utbildningar, seminarier och konferenser i egen regi, varav de största är evenemangen i Almedalen samt den egna årliga konferensen.

Almedalen

Upphandlingsmyndigheten deltog under sommaren i Almedalsveckan i Visby. (UHM-2016-0242) Myndighetens medverkan hade flera syften:

- Att positionera Upphandlingsmyndigheten som en expertmyndighet för offentliga affärer.
- Att nå ut med budskapet om betydelsen av att använda upphandling som strategiskt verktyg.
- Nätverka med målgrupperna politiker, beslutsfattare samt potentiella samarbetspartners som bransch- och intresseorganisationer.

Antal åhörare	2017	2016
På plats	325	300
På webben	1 400	735

Cirka 325 personer lyssnade på myndighetens olika seminarier och cirka 1 400 personer deltog via webben, antingen live eller i efterhand. Förutom detta deltog Upphandlingsmyndighetens medarbetare i 14 olika seminarier, panelsamtal och samtal i andras regi, exempelvis SSL, Naturskyddsföreningen och Småföretagarnas riksförbund. Almedalsveckan resulterade i en markant exponeringsökning i sociala medier, bland annat visades Upphandlingsmyndighetens 41 tweets 13 700 gånger.

Upphandlingsmyndigheten arrangerade ett flertal seminarier under deltagandet, vissa i egen regi och andra i samarbete med andra aktörer. Seminarierna var:

- Ställa och följa upp sociala krav i upphandlingar – hur kan vi kontrollera att mänskliga rättigheter respekteras i leverantörskedjan?
- Effektivitet och hållbarhet i samma upphandling – funkar det? (i samarbete med Konkurrensverket).
- Morot och piska - så styr staten mot effektiva och hållbara offentliga affärer genom stöd och tillsyn (i samarbete med Konkurrensverket).
- Generaldirektören om framtidens upphandlingsstöd. Heta stolen med Inger Ek (i Upphandling 24:as regi).
- Hur håller vi reda på de 600 miljarderna? – ett år med en nationell upphandlingsstrategi.
- Ta verksamheten till en ny nivå - främja innovation och utveckling av offentlig sektor med hjälp av dialog.
- 600 miljarder i offentliga affärer – vilken klimatpåverkan får det?
- Vägen framåt för arbetsrättsliga villkor i upphandling - men inte utan krokarna och fallgroparna.
- Så upphandlar du för att få närproducerat på tallriken med hjälp av grossist.
- Trendens i Almedalen: Arbeta integrerat och strategiskt med inköpsarbete eller förlora dina bästa medarbetare.

Specifika mål och mätetal för Almedalen

Kommunikationskanal	Mål	Resultat
Antal besökare på egna arrangemang	40 st/arrangemang	32,5 st/arrangemang
Antal tittare på webbsändningarna	15 live/40 totalt/arrangemang	43 live/180 totalt/arrangemang
Antal tillfällen där myndigheten deltar	20 st	24 st

Deltagandet i Almedalen svarade mot flera av myndighetens mål:

- Mål: "Skapa den givna mötesplatsen för offentliga affärer."
Resultat: 10 egna arrangemang.
- Mål: "Vara en ledande aktör för samverkan och dialog inom den offentliga affären."
Resultat: Myndigheten deltog vid 14 olika tillfällen arrangerade av andra aktörer.
- Mål: "Ha aktiv bevakning på vad som händer i omvärlden."
Resultat: En sammanställning av myndighetens spaningar under veckan.

Upphandlingsmyndighetens årliga konferens

Syftet med Upphandlingsmyndighetens årliga konferens är att skapa en arena för frågor kring offentliga inköp och stärka relationen med myndighetens målgrupper. 2017 års konferens anordnades i december i Stockholm och bestod av nio program-punkter. Fokus låg på offentliga inköp ur olika perspektiv samt fördjupning kring ESPD-systemet, nya dataskyddsförordningen GDPR samt arbetsrättsliga villkor. (UHM-2018-0011)

Konferensen sändes direkt på myndighetens webbplats och finns fortsatt tillgänglig att se i efterhand.

Antal åhörare	2017	2016
Externa på plats	256	272
Totalt antal visningar på webben per 26/1	1 487	901

Konferensen fick även stor spridning i sociala medier, framför allt på Twitter. Upphandlingsmyndighetens 27 tweets visades 14 300 gånger.

Förutom att utgöra en arena för frågor kring offentlig upphandling var syftet med årets konferens att öka deltagarnas förståelse kring den offentliga inköpsprocessens olika perspektiv, öka kunskapen inom utvalda områden samt bidra till konkret handling för en bättre offentlig upphandling. I den utvärdering som skickades ut till samtliga 286 deltagare framgår att målen i hög grad uppnåtts.

Av de 157 svarande uppgav två tredjedelar att de ansåg sig ha fått ökad förståelse för hela processen för offentliga inköp, hur GDPR påverkar offentlig upphandling samt hur ESPD-systemet fungerar. 72 procent uppgav att de fått större förståelse för de olika perspektiven i inköpsprocessen och fått tankar och idéer om hur de själva kan utveckla sitt arbete och göra inköpen bättre. 20 procent uppgav att konferensen överträffade förväntningarna och 70 procent att den var mycket bra eller bra.

Övriga utbildningar, seminarier och konferenser i egen regi

Utöver Almedalen och Upphandlingsmyndighetens årliga konferens har myndigheten under året utfört ett flertal andra utbildningar, seminarier och konferenser i egen regi. Se sammanställning nedan.

Deltagande i andras utbildningar, seminarier och konferenser

Upphandlingsmyndigheten är efterfrågad som medverkande i olika arrangemang. Under året inkom drygt 300 förfrågningar om deltagande. Förfrågningarna kom från olika håll, till exempel branschorganisationer, intresseorganisationer, näringsliv, statliga myndigheter, kommuner, landsting och enskilda leverantörer. Myndigheten deltog i totalt 235 evenemang under året. Några exempel är:

- Kemikalieturnén.
- Upphandlingsdagarna i januari.
- Hållbar upphandling i februari.
- Upphandlings 24s Sverigeturné under våren.
- SOIs årskonferens i april.
- Upphandling 24 konferens: Tema Juridik i Göteborg, Umeå och Stockholm.
- Statens inköpscentrals Avropadagen i april.
- Dialogkonferens i september
- Upphandlingsforum i november.
- Nordic Public Procurement Forum i Köpenhamn.
- Upphandlingsdagen i Västernorrland i november
- Upphandlingskonferensen i november.

Sammanställning av medverkan i egna och andras arrangemang

Aktivitet	2017	2016
Strategiskt inköp	5	7
Kompetensförstärkning upphandling av livsmedel och måltidstjänster	19	1
Nationell upphandlingsstrategi, genomförande och uppföljning	5	
Strategisk hantering och metodutveckling Summa	29	8
Årlig konferens Upphandlingsmyndigheten	1	1
Deltagande i andras utbildningar, seminarier och konferenser	15	13
Almedalen	1	1
Stöd till kund	59	25
Ny lagstiftning	29	41
Ändamålsenlig planering, genomförande, uppföljning och utvärdering Summa	105	81
Öka kompetens om innovationsupphandling Summa	38	21
Deltagande av små och medelstora företag samt idéburna organisationer Summa	4	3
Elektronisk inköpsprocess och standardisering Summa	2	
Affärsstöd Summa	124	113
Kriteriedatabas för miljöhänsyn, inklusive energikrav, och sociala hänsyn	26	23
Stödmaterial miljö	16	14
Stöd och metodutveckling för energikrav i offentlig upphandling	5	
Tillväxt genom grön offentlig upphandling		1
Ökad miljöhänsyn Summa	47	38
Ökad social hänsyn Summa	7	2
Generationsmål, miljö kvalitetsmål och samarbete med Naturvårdsverket Summa	1	
Samhällshänsyn Summa	55	40
Forskning och internationell utveckling Summa	1	
Underlag till regeringen Summa	1	
Utredningar m m Summa	2	
Totalsumma	235	153

Ny lagstiftning

I januari 2017 trädde tre nya upphandlingslagar i kraft. De tidigare gällande LOU och LUF upphörde och ersattes med nya lagar. Dessutom har en helt ny lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner (LUK) införts. (UHM-2016-0069)

Exempel på åtgärder Upphandlingsmyndigheten vidtagit med anledning av den nya lagstiftningen:

- Tagit fram information som visar hur de nya reglerna påverkar den som är eller vill bli leverantör till offentlig sektor. EU:s regler om offentlig upphandling syftar till att leverantörer ska kunna konkurrera om offentliga kontrakt på lika villkor. De nya upphandlingslagarna bygger på dessa EU-regler. Lagarna innehåller ett stort antal nyheter som är viktiga att känna till för den som är leverantör. (UHM-2017-0060)
- Tagit fram information om hur man använder Europeiska kommissionens webbtjänst för det europeiska enhetliga upphandlingsdokumentet. Enligt LOU ska upphandlande myndigheter acceptera det europeiska enhetliga upphandlingsdokumentet (ESPD) som ett preliminärt bevis på att leverantörer inte ska uteslutas samt att de uppfyller kvalificeringskraven i upphandlingen. Europeiska kommissionen har tagit fram en webbtjänst för att skapa, fylla i och granska ESPD-filer. Upphandlingsmyndigheten har tagit fram en manual till hur man använder denna webbtjänst.
- Tagit fram vägledning för ESPD-systemet. Under hösten publicerade Upphandlingsmyndigheten en vägledning för ESPD-systemet, där de nya reglerna för uteslutning och hur kvalificeringen ska tolkas behandlas.
- Publicerat en rapport om ändringar av kontrakt och ramavtal – möjligheterna i den nya upphandlingslagstiftningen. En viktig nyhet i de upphandlingslagar som trädde i kraft vid årsskiftet är regler om vilka ändringar som myndigheter och enheter får göra utan att avtalet måste upphandlas på nytt.
- Publicerat en rapport om innovationspartnerskap. Med det nya upphandlingsförfarandet innovationspartnerskap ges upphandlande myndigheter och enheter möjlighet att tillsammans med marknadens leverantörer ta fram innovativa lösningar som tillgodoser den upphandlande myndighetens eller enhetens behov. Upphandlingsmyndigheten beställde en rapport om det nya förfarandet av en advokatbyrå och den finns nu publicerad på myndighetens webbplats.
- Redovisat ett regeringsuppdrag att utreda avtalssamverkan. Uppdraget redovisades i mars 2017. Offentlig samverkan är vanligt förekommande, framför allt inom den kommunala sektorn. I januari 2017 infördes särskilda bestämmelser som möjliggör viss samverkan. En bestämmelse som införts är undantag från upphandlingsreglerna vid samarbetsavtal mellan upphandlande myndigheter, så kallade Hamburgsamarbeten. Det har också införts en bestämmelse som ger inköpscentraler möjlighet att bedriva grossistverksamhet. En rapport om

offentlig avtalssamverkan har publicerats. (UHM-2016-0139, UHM-2016-0069, UHM-2016-0012)

3.1.3 **Öka kompetens om innovationsupphandling**

Innovationsupphandling innebär att en upphandlande myndighet eller enhet främjar innovation genom att initiera, introducera eller införa innovationer i offentlig upphandling. I Upphandlingsmyndighetens uppdrag ingår att stödja upphandlande myndigheter genom att öka deras kompetens i innovationsupphandling. Myndigheten har även en överenskommelse om samverkan kring innovationsupphandling med Verket för innovationssystem (Vinnova).

Upphandlingsmyndigheten uppfattar att det finns ett stort intresse för innovationsupphandling. Mindre myndigheter kan dock uppfatta begreppet "innovation" som något som är i paritet med en stor teknisk landvinning, vilket för dem kan upplevas som avhållande. Årets insatser har till stora delar fokuserat på erfarenhetsutbyten genom workshops och seminarier i syfte att avdramatisera och bredda synen på innovationsupphandling.

Genom tidig dialog främja innovation i upphandlingar

Upphandlingsmyndigheten har sedan 2015 arbetat med ett regeringsuppdrag som syftar till att med tidig dialog med potentiella anbudsgivare främja innovation i upphandlingar. Uppdraget ska stimulera till nya lösningar, bidra till att utveckla samspelet mellan upphandlande myndigheter eller enheter och leverantörer samt bidra till att utveckla den offentliga upphandlingen. (UHM-2016-0256)

Följande insatser har gjorts inom ramen för arbetet med tidig dialog:

- Kunskapsförmedling och erfarenhetsutbyte via seminarier och workshops med olika kategorier och funktioner hos upphandlande myndigheter. Vid samtliga seminarier var fokus på dialog som ett medel att främja innovation och utveckla den offentliga verksamheten samt att formulera och utvärdera funktionskrav i upphandlingar.
- Samverkan med Karolinska Universitetssjukhuset kopplat till sjukhusets upphandlingar av medicinteknik och informationsteknologi, i syfte att få del av och sprida erfarenheter av innovationsupphandling. Detta resulterade i gemensam workshop med Vinnova och Karolinska Universitetssjukhuset.
- Samverkan med upphandlingsprojekt avseende arbetssätt, metoder och processer för innovationsupphandling.
- Framtagande av stödmaterial som riktar sig till flera roller. På myndighetens webbplats har stödmaterial i form av exempel och filmer publicerats.

Främja innovationsupphandling genom stöd i form av upphandlings- och innovationskompetens till beställare

Upphandlingsmyndigheten har även ett regeringsuppdrag att under åren 2017-2018 främja innovationsupphandling genom stöd i form av upphandlings- och innovationskompetens till beställare. Syftet är att skapa ett forum för kunskaps- och erfarenhetsutbyte där det gemensamt identifierade behovet bättre kan tas tillvara. Genom att främja att grupper skapas för beställare med samma behov kan efterfrågan av utvecklingsbehov samlas och användningen av innovationsupphandling förhoppningsvis öka. (UHM-2016-0255)

Insatser som gjorts tillsammans med Vinnova inom ramen för arbetet med upphandlings- och innovationskompetens till beställare:

- Erfarenhetsdag för befintliga och potentiella nya beställarnätverk med fokus på hur beställarnätverk kan initieras och drivas.
- Konferensen "Våga mer och nå längre" om innovation, verksamhetsutveckling och upphandling.
- Seminarium med fokus på hur upphandling kan tillämpas i samband med innovationsprojekt som finansierats av Vinnova.
- Samverkan med beställarnätverk kring arbetet med upphandling och kommande innovationsupphandlingar. I samband med detta har webbtexter publicerats.

Utveckla upphandling av innovationer och ny teknik baserad på spets-tekniker och avancerade systemlösningar

Upphandlingsmyndigheten har under året arbetat med ett tredje regeringsuppdrag rörande innovation – att tillsammans med Vinnova, Naturvårdsverket, Boverket och Energimyndigheten utveckla upphandling av innovationer och ny teknik baserad på spets-tekniker och avancerade systemlösningar. Uppdraget ska redovisas i februari 2018. (UHM-2016-0256, UHM-2017-0073)

Internationella innovationsaktiviteter

Upphandlingsmyndigheten har tillsammans med Vinnova deltagit i erfarenhetsutbyten inom EU kopplat till innovationsupphandling. Syftet med deltagandet har varit att utbyta erfarenheter, kunskap, metoder och arbetssätt om innovationsupphandling för att skapa mer ändamålsenligt stöd. Dessa utbyten har resulterat i rapporter från EU innehållande rekommendationer som belyser följande:

- hur ett strategiskt arbete för innovationsupphandling kan utvecklas.
- hur kapacitet för innovationsupphandling kan byggas upp.
- hur innovationsupphandling kan finansieras.
- hur mätning, uppföljning och utvärdering av innovationsupphandling kan genomföras. (UHM-2017-0077)

3.1.4 **Elektronisk inköpsprocess och standardisering**

Det finns stora fördelar med en helt elektronisk inköpsprocess. Upphandlingarna kan bli snabbare och mer effektiva. Anbuderna kan bli fler och hela inköpsprocessen kan effektiviseras. Inom EU finns sedan några år fastställda strategier och mål för en genomgående elektronisk inköpsprocess ("end-to-end e-procurement"). I den nationella upphandlingsstrategin finns ett mål som handlar om effektiva offentliga inköp och regeringen anger att målet om effektiva offentliga inköp kan uppnås genom att myndigheterna väljer att övergå till en helt sammanhållen elektronisk inköpsprocess. (UHM-2017-0219)

Upphandlingsmyndigheten är en av huvudmännen bakom SFTI (Single Face To Industry), tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Ekonomistyrningsverket (ESV), som arbetar med standardisering av det elektroniska utbytet av uppgifter för att effektivisera och utveckla e-handel både nationellt och inom EU. Upphandlingsmyndigheten verkar också inom det nationella flerpartsforumet E-upphandlingsforum, som drivs inom ramen för SFTI. Forumet syftar till att stödja införandet av e-upphandling och tillämpningen av de nya direktiven. Forumet är även en kanal för att föra viktiga frågor vidare till EU-kommissionens expertgrupp i e-upphandling (EXEP).

Under året har myndigheten:

- Medverkat i SFTIs standardiseringsarbete, där flera nya tekniska standarder för e-handel antagits, samt tagit fram handledningar och andra stöddokument för e-handel.
- Deltagit som kursledare vid e-handelsutbildning.
- Medverkat i genomförande av e-handelsdagarna.
- Lämnat remissvar på regeringens lagförslag om obligatorisk elektronisk fakturering (DS 2017:31)
- Samverkat med ESV kring informations- och stödåtgärder relaterat till möjligt kommande lagförslag.

3.1.5 **Deltagande av små och medelstora företag samt idéburna organisationer**

Upphandlingsmyndigheten har i uppdrag att underlätta för små och medelstora företag samt idéburna organisationer att delta i upphandling. Med idéburen organisation avses företag eller annan organisation som har sociala eller samhällliga syften som motiv för den kommersiella verksamheten och där vinsten i huvudsak återinvesteras för att förverkliga syftet.

Åtgärder för att främja deltagande från små och medelstora företag

Ett syfte med upphandlingsreglerna är att upphandlande myndigheter och enheter ska använda offentliga medel på bästa sätt och göra goda affärer, bland annat genom att dra nytta av konkurrensen på marknaden. För att skapa god konkurrens är det därför viktigt att både stora och små företag deltar i offentlig upphandling.

Under 2017 har Upphandlingsmyndigheten inom ramen för att främja små och medelstora företags deltagande i offentlig upphandling:

- Arrangerat workshops och seminarier riktade till företag och potentiella leverantörer till offentlig sektor, bland annat om innovationsupphandling till företag verksamma inom försvar och säkerhet, samhällssäkerhet samt IT och telekom.
- Genomfört seminarier tillsammans med branschorganisationer såsom Svenskt Näringsliv om funktionskrav, Teknikföretagen om innovation och IT och telekomföretagen om innovationspartnerskap.
- Deltagit med en monter i Almegas Upphandlingskonferens i mars.
- Fört dialog med branschorganisationer, bland andra Småföretagarnas riksorganisation, Företagarna och Almega, om hur man som mindre företag kan samverka med varandra.

Åtgärder för att främja idéburna organisationers deltagande

I rapporten *Statistik om offentlig upphandling* redovisas för första gången statistik avseende idéburna organisationers deltagande i offentlig upphandling. Rapporten visar att idéburna organisationer deltar i offentlig upphandling och att de i högre grad än andra organisationer tilldelas kontrakt. Idéburen sektor uttrycker dock att de har svårigheter att delta i upphandlingar, eftersom de upplever det som alltför tidskrävande och komplicerat. De upplever också att de till skillnad från andra vinstdrivande organisationer har svårt att avdela resurser för arbetet.

Idéburna organisationer samverkar ofta med offentliga organisationer genom så kallat idéburet offentligt partnerskap (IOP). Ett sätt att stärka dessa organisationer är därför att informera om förutsättningarna för denna samverkansform ur ett upphandlingsperspektiv. Upphandlingsmyndigheten har inom ramen för att främja idéburna organisationers deltagande i offentlig upphandling:

- Medverkat i utbildningssatsningar för idéburen sektor, bland annat i Ersta sköndals högskolas utbildningssatsning "Civilsamhället i samhället".
- Medverkat i ett myndighetsnätverk kring dessa frågor, som arrangeras av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF).
- Medverkat i ett seminarium i Almedalen om IOP, arrangerat av Bräcke diakoni.
- Medverkat i konferensen "Stora sociala företagsdagen".

- Fört dialog med den nationella Överenskommelsen¹. Syftet med dialogerna var att hitta ett sätt att samverka för att stärka idéburna organisationer att delta i upphandlingar.

3.1.6 **EU-samarbete**

e-Certis är ett informationssystem som innehåller information om vilka intyg som utfärdas och används i olika EU-länder, avseende uteslutningsgrunder och kvalificeringskrav i offentliga upphandlingar. (UHM-2017-0059)

Upphandlingsmyndigheten ansvarar sedan 2017 för att uppdatera e-Certis för Sveriges räkning. Upphandlingsmyndigheten ska även underlätta för upphandlande myndigheter och enheter från andra medlemsstater i deras kontakter med svenska myndigheter i frågor som gäller leverantörsprövning och bevis.

Under 2017 har Upphandlingsmyndigheten publicerat bevis avseende de obligatoriska och de flesta av de frivilliga uteslutningsgrunderna i e-Certis.

¹ Samverkan mellan regeringen, Sveriges kommuner och landsting, samt idéburna organisationer inom det sociala området

3.2 Samhällshänsyn

Upphandlingsmyndighetens stöd ska verka för ökad miljö- och social hänsyn samt utveckla och förvalta kriterier för detta inom upphandling, inklusive energikrav. Därutöver ska myndigheten utveckla och förvalta en kriteriedatabas för miljöanpassad upphandling. I detta avsnitt beskrivs Upphandlingsmyndighetens arbete med hållbarhet i offentlig upphandling.

Regeringen har gett Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att bidra med underlag för Sveriges genomförande av FN:s Agenda 2030 för långsiktigt hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling. Uppdraget innebär att myndigheten ska implementera intentionerna i de 17 målen på de områden som är mest relevant för den egna verksamheten.

I ett yttrande den 16 augusti 2016 redogjorde Upphandlingsmyndigheten för vilka mål och delmål i agendan som dess verksamhet har störst inverkan på, på nationell och internationell nivå, samt hur myndigheten bidrar till att agendans mål och delmål kan uppfyllas, liksom en bedömning av om myndighetens verksamhet på området är tillräcklig. (UHM-2016-0071)

I samverkan för svenska myndigheter för Agenda 2030 undertecknade Upphandlingsmyndighetens generaldirektör i början av 2016 en gemensam avsiktsförklaring. Med denna avsiktsförklaring, och med respekt för myndigheters olika uppdrag och verksamheter, tar myndigheter inom GD-forum för Agenda 2030 ett avstamp för ökad samverkan i genomförandet.

3.2.1 Ökad miljöhänsyn

Upphandlingsmyndighetens är en myndighet med ansvar i miljömålssystemet, ett ansvar som styrs via myndighetens instruktion. Myndigheten ska verka för ökad miljöhänsyn och för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har beslutat om nås. Vid behov ska myndigheten föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. Myndigheten ska vidare rapportera till och samråda med Naturvårdsverket om vilken rapportering och avtalsuppföljning som behövs. Därutöver har myndigheten ett uppdrag att säkerställa att myndigheten själv följer Förordning om miljöledning i statliga myndigheter.

Upphandlingsmyndigheten verkar för generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har beslutat genom att myndigheten bidrar med stöd för ökad miljöhänsyn i upphandling. Därutöver genom de hållbarhetskriterier som myndigheten tillhandahåller kopplade till dessa mål.

Sveriges miljömål – direkt och indirekt påverkan

Utifrån regeringens miljömålsuppdrag har Upphandlingsmyndigheten analyserat och definierat vilka miljökvalitetsmål och delar av generationsmålet som är relevanta för den egna verksamheten, samt vilka delar av den egna verksamheten som påverkar förutsättningarna att nå miljömålen. (UHM-2015-0121)

Upphandlingsmyndighetens direkta miljöpåverkan, det vill säga påverkan som ett resultat av myndighetens egen verksamhet, anses som liten. En analys visar att myndighetens största positiva miljöpåverkan är indirekt, det vill säga det Upphandlingsmyndigheten bidrar med genom sitt dagliga arbete utifrån myndighetens uppdrag. Detta kopplar till det stöd för hållbar upphandling som myndigheten tillhandahåller. Genom att kriteriedatabasen används kan upphandlande myndigheter bidra till att miljökvalitetsmålen nås. Arbetet med kriterier beskrivs på sidan 35 och framåt.

Tabellen nedan visar hur många av Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier som är knutna mot respektive miljökvalitetsmål. Ett hållbarhetskriterium kan koppla mot flera miljökvalitetsmål. Ingen större förändring har skett från förra året gällande de miljömål som hållbarhetskriterierna påverkar. Fortfarande utmärker sig myndighetens indirekta miljöpåverkan genom miljökvalitetsmålen begränsad klimatpåverkan, giftfri miljö och god bebyggd miljö.

Miljökvalitetsmål	Antal hållbarhetskriterier med anknytning till miljökvalitetsmål	
	2017	2016
Begränsad klimatpåverkan	243	227
Giftfri miljö	159	158
God bebyggd miljö	130	111
Frisk luft	37	40
Ingen övergödning	30	34
Ett rikt växt- och djurliv	26	27
Ett rikt odlingslandskap	17	18
Grundvatten av god kvalitet	15	14
Levande sjöar och vattendrag	12	11
Hav i balans samt levande kust och skärgård	9	9
Levande skogar	6	5
Bara naturlig försurning	4	5
Myllrande våtmarker	1	1
Skyddande ozonskikt	1	1

Övrigt stöd för miljöhänsyn

Under året har flera insatser gjorts för att stärka kompetens och sprida kunskap om miljöhänsyn i offentlig upphandling.

- Kemikaliturnén har genomförts tillsammans med Kemikalieinspektionen. Syftet med turnén var att lyfta upphandling som ett verktyg i åtgärdsarbetet för en giftfri miljö och underlätta för nätverksbyggande i länen.
- Upphandlingsmyndigheten har vid ett flertal tillfällen kommunicerat och spridit de livscykelkostnads kalkyler (LCC-kalkyler) som myndigheten tillhandahåller samt uppdaterat temasideorna om livscykelkostnader med avseende på den nya upphandlingslagstiftningen. (UHM-2018-0040)
- En reviderad vägledning för upphandling av hållbar utomhusbelysning har publicerats. (UHM-2017-0091)

Energikrav i offentlig upphandling – regeringsuppdrag via Statens energimyndighets regleringsbrev

Upphandlingsmyndigheten har via Statens energimyndighets regleringsbrev ett årligt uppdrag att ta fram stöd och metodutveckling kring energikrav vid offentlig upphandling. (UHM-2017-0026)

I uppdraget kan Statens energimyndighet och Upphandlingsmyndigheten dra nytta av de synergier som finns mellan myndigheterna för att nå ut bredare med energikrav i offentlig upphandling. Inom ramen för uppdraget har

Upphandlingsmyndigheten under året gjort följande insatser:

- Myndigheten har tidigare tagit fram en metod för att analysera de offentliga inkörens miljöpåverkan. Syftet med metoden är att skapa ett verktyg som ska underlätta prioriteringar och ett strategiskt arbetssätt. Under året har metoden kompletterats med uppdaterad statistik samt testats på en pilotkommun. Arbetet med att färdigställa metoden och ta fram ett verktyg fortsätter kommande år.
- Tagit fram hållbarhetskriterier för simhallar samt låtit göra mätningar i två simhallar för att få en praktisk dimension på de kriterier som utvecklas. Simhallar är komplicerade anläggningar som är energikrävande, varför Upphandlingsmyndigheten undersöker dessa. En extern konsult har även gjort en kvalitetsgranskning av hållbarhetskriterierna för simhallar. Hållbarhetskriterierna kommer att publiceras under 2018.
- Genomfört utbildningar gällande hållbar upphandling av belysning inom den nationella kraftsamlingen kallad Belysningsutmaningen, vilken drivs av Statens energimyndighet.

- På grund av det stora behovet av lokaler och bostäder i Sverige finns även ett behov av tillfälliga lösningar som paviljonger. Upphandlingsmyndigheten har därför publicerat en rapport om leverantörsmarknaden för paviljonger. Rapporten syftar till att ge upphandlande myndigheter förståelse för marknaden för att få underlag inför vägval i inköpsarbetet. Rapporten inkluderar energi- och miljöaspekter.

Förordning om miljöledning i statliga myndigheter

Upphandlingsmyndigheten omfattas av förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter och har under 2017 infört ett miljöledningssystem.

Under 2017 har följande dokument tagits fram:

- Miljöredovisning för 2016
- Miljöutredning (inkl. Regelsamling inom miljöområdet)
- Miljöpolicy
- Miljömål och handlingsplan
- Revisionsplan och Rutin för intern miljörevision - testomgång under 2017
- Inköbspolicy
- Kompetens- och utbildningsplan för miljöarbetet
- Kommunikationsplan för miljöarbetet
- Rutin för ledningens genomgång
- Årsplan för det löpande interna miljöarbetet

Hela myndigheten har informerats om det interna miljöarbetet och två miljörevisorer har utsetts. Dessa har genomgått utbildning inom området. Miljöledningsarbetet övergår efter årsskiftet till linjearbete med ambitionen att integrera detta i ordinarie verksamhet och med fokus på genomförandet av planerna.

3.2.2 **Ökad social hänsyn**

Inom ramen för uppdraget att verka för ökad social hänsyn samt att utveckla och förvalta stöd för social hänsyn inom offentlig upphandling har myndigheten under året genomfört ett flertal aktiviteter.

Arbetsrättsliga villkor i offentlig upphandling

De nya reglerna om arbetsrättsliga villkor som trädde i kraft den 1 juni innebär att upphandlingslagarna kompletterats med bestämmelser om att upphandlingar i vissa fall ska innehålla särskilda arbetsrättsliga villkor om det är behövligt, det vill säga om det finns risk för oskäligen arbetsvillkor. Bestämmelserna avser upphandlingar över tröskelvärdena och enbart upphandlingar som påbörjas efter ikraftträdandet.

Under året har myndigheten bedrivit arbete med att bygga upp ett stöd kring de nya bestämmelserna. Stödet består av vägledande texter om vad de nya bestämmelserna innebär och finns publicerade på myndighetens webbplats. Informationen omfattar hur upphandlande myndigheter kan genomföra så kallade behovlighetsbedömningar (det vill säga riskanalyser), vilka villkor som ska ställas, vad som gäller för underleverantörer och hur villkoren kan uppfyllas av leverantörerna. Arbetsrättsliga villkor har tagits fram för upphandling av städtjänster, men myndigheten ger även exempel på vilka villkor som kan användas inom byggbranschen genom de arbetsrättsliga villkor som har utarbetats av städerna Stockholm, Göteborg och Malmö. (UHM-2017-0114)

Sysselsättning genom offentlig upphandling

Upphandlingsmyndigheten leder det av Europeiska socialfonden delfinansierade projektet Sysselsättning genom offentlig upphandling. Syftet med projektet är att få fler upphandlande myndigheter och enheter att använda sig av sysselsättningskrav i sina upphandlingar. Målsättningen är att fler individer som i dag har svårt att komma in på arbetsmarknaden, särskilt nyanlända, ska erbjudas en anställning eller praktikplats inom offentligt upphandlade kontrakt. Arbetsförmedlingen, Stockholms stad, Göteborgs stad, Botkyrka kommun, Helsingborg stad och Trafikverket är samarbetspartners i projektet. Transnationell partner är Finland. (UHM-2017-0094)

Under året har arbetet varit inriktat på att planera projektet, som ska pågå till och med 2019. ESF gav i oktober Upphandlingsmyndigheten klartecken till att genomföra hela projektet. Arbetet ska resultera i en nationell modell för sysselsättningskrav i offentlig upphandling samt en kunskapsbank med goda exempel, praktiska tips med mera.

3.2.3 **Kriteriedatabas för miljöhänsyn, inklusive energikrav, och sociala hänsyn**

Upphandlingsmyndigheten förvaltar och utvecklar en databas med hållbarhets-kriterier för offentlig upphandling. Hållbarhetskriterier är utvecklade inom miljöområdet samt de sociala och ekonomiska områdena med tillhörande förslag till bevis och motivering inom olika produktområden. Databasen finns tillgänglig på myndighetens webbplats.

Hållbarhetskriterierna finns inom ett 50-tal produktgrupper inom de åtta produktområdena:

- IT och telekom.
- Bygg och fastighet.
- Städ och kemikalier.

- Fordon och transport.
- Kontor och textil.
- Livsmedel och måltidstjänster.
- Sjukvård och omsorg.
- Det särskilda paketet med krav för giftfri förskola.

Kriteriearbetet

Upphandlingsmyndigheten ansvarar för hållbarhetskriterierna i databasen. Arbetet med att ta fram, uppdatera och justera kriterierna sker i samverkan med expertgrupper som består av upphandlande myndigheter eller enheter, leverantörer, branschorganisationer, miljöorganisationer och andra intressenter. Kriterierna tas där det är möjligt fram på olika nivåer (bas-, avancerad- och spjutspetsnivå) för kunder med olika ambitioner.

Hållbarhetskriterierna prioriteras utifrån en prioriteringsmodell där flera faktorer på varje upphandlingsområde vägs in, bland annat hur stor miljöpåverkan är, hur många respektive hur stora upphandlingar som görs, hur mycket hållbarhetskriterierna används samt hur stor möjligheten är att påverka med miljökrav i upphandling. Upphandlingsmyndigheten följer noga hur hållbarhetskriterierna används. Användningen av kriterierna har i modellen under året kompletterat nedladdningsstatistiken med resultat från en uppföljning av kriteriernas användning, se tabell på sidan 37.

Utveckling av hållbarhetskriterier

Tabellen nedan visar antal ändrade hållbarhetskriterier under 2017 jämfört med 2016.

Antal ändrade hållbarhetskriterier	2017	2016
Nya hållbarhetskriterier	10	55
Uppdateringar av hållbarhetskriterier ²	39	137
Justeringar av hållbarhetskriterier ³	158	308
Antal hållbarhetskriterier i databasen	625	619

Under 2017 har antalet hållbarhetskriterier i databasen ökat med sex till 625. Där- emot har inte lika många ändringar gjorts som året innan. Endast 207 hållbarhetskriterier har förnyats, uppdateras eller justerats jämfört med 500 under 2016. Skillnaden beror på att flera större nytvecklings- och uppdateringsarbeten under 2017

² Ändring av innebörden i kravet, kravnivå eller ändring mellan kravtyper.

³ Mindre ändringar som inte ändrar kravets innebörd, exempelvis länkar, förtydliganden och användarstöd.

slutförs först under 2018. Detta gäller bland annat nyutveckling av hållbarhets-kriterier för simhallar och engångstextilier för sjukvården samt uppdatering av hållbarhetskriterier för datorer och bildskärmar.

Exempel på ändrade hållbarhetskriterier under 2017:

- Nya arbetsrättsliga villkor för städtjänster.
- Produktgruppen för leksaker och hobbymaterial har uppdaterats.
- Produktgrupperna textilier samt tvätt-och textilservice har uppdaterats.
- Uppdateringar av energikriterierna inom produktgruppen Bygg.
- Uppdatering av djurskyddskriterium för nötkött.
- Uppdatering av textilkraven i möbelkriterierna.
- Justeringar av kriterierna för byggmaterial.
- Justering av översättning och andra språkjusteringar inom produktgruppen Livsmedel.

Nedladdning av kriterier på myndighetens webbplats

Nedanstående tabell visar antalet nedladdningar av kriteriedokument från databasen. Det totala antalet nedladdningar är 323 fler än 2016. 8 949 nedladdningar har gjorts under 2017.

Antal nedladdningar	2017	2016	2015*
Summa	8 949	8 626	8 453

*) Kriteriedatabasen togs under 2015 över från Konkurrensverket.

Intresset för hållbarhetskriterierna inom olika produktgrupper skiljer sig åt, där livsmedel toppar i antal nedladdningar. De tio produktgrupper med flest nedladdade hållbarhetskriterier under 2017 är:

Produktgrupp	2017	2016
Kött	1 305	898
Frukt och grönt	536	281
Ägg	456	385
Kyckling och kalkon	428	307
Fordon	408	325
Spannmålsprodukter och socker	390	323
Möbler	381	310
Tvätt- och textilservice	354	452
Kemisk-tekniska produkter för professionell hygien, rengöring och underhåll	352	353
Godstransporter	342	428

Antalet nedladdningar 2017 för de tio mest nedladdade områdena har ökat jämfört med 2016. Produktgruppernas placeringar är däremot relativt oförändrade. Under slutet av 2016 gjordes en översyn av samtliga livsmedelskriterier. Detta ledde sannolikt till det ökade antalet nedladdningar under 2017. Under våren skedde ytterligare uppdateringar av hållbarhetskriterierna kopplade till kött, vilket troligtvis ytterligare förstärkte denna effekt och gjorde att nedladdningarna av dessa kriterier ökade markant. Uppdateringar har även gjorts inom området frukt och grönt, vilket kan förklara ökningen i antalet nedladdningar inom detta område.

Uppföljning av användningen av hållbarhetskriterierna

Under året slutfördes ett arbete med att följa upp hur hållbarhetskriterierna används i offentlig upphandling. Totalt analyserades 582 förfrågningsunderlag ur Visma Opic upphandlingsdatabas för 30 utvalda produktgrupper. Produktområden som valdes bort var Bygg och Livsmedel eftersom uppföljningar inom dessa områden redan genomförts. Av de analyserade förfrågningsunderlagen innehöll 90 procent någon form av miljökriterium, antingen Upphandlingsmyndighetens kriterier eller av upphandlande myndighet framtagna kriterier. (UHM-2017-0281)

Exempel på produktgrupper där Upphandlingsmyndighetens kriterier används i över 70 procent av upphandlingarna är läkemedel, kemisk-tekniska produkter, leksaker och hobbymaterial, dokumenthanteringsprodukter, textil och läder samt tvätt- och textilservice, se tabell nedan.

Produktgrupp	Andel upphandlingar med Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier
Läkemedel	89%
Kemisk-tekniska produkter	89%
Leksaker och hobbymaterial	81%
Dokumenthanteringsprodukter. och förbrukningsmaterial	78%
Textil och läder	75%
Tvätt- och textilservice	70%

Produktgrupper där Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier inte använts i de undersökta upphandlingsdokumenten är följande: tunga fordon, hemodialys, MR-kamera, primärvård, elektricitet och projektering av storkök.

Det är svårt att göra en fullständig analys av resultaten i undersökningen, men kommunikationsinsatser gällande giftfri förskola från Upphandlingsmyndighetens sida har troligtvis påverkat användandet av kriterierna inom leksaker och hobby-

material samt textil och läder. När det gäller läkemedel kan den höga användningen av hållbarhetskriterierna vara en effekt av att Sveriges regioner och Landstings obligatoriska uppförandekod har anpassats efter dessa. Inom produktgrupper där hållbarhetskriterierna inte har uppdaterats eller kommunicerats på länge används kriterierna i lägre utsträckning eller inte alls.

3.3 Förvaltning av system

Upphandlingsmyndigheten ansvarar sedan september 2015 för förvaltningen av Valfrihetswebben, valfrihetswebben.se, den nationella webbplatsen för annonsering av tjänster enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV).

3.3.1 Nationell databas för annonsering av valfrihetssystem

Valfrihetssystem innebär att en upphandlande myndighet konkurrensutsätter delar av sin verksamhet genom att överlåta till individen att välja utförare av stöd, vård- och omsorgstjänster. På Valfrihetswebben finns annonser till alla valfrihetssystem i landsting, kommuner och hos arbetsförmedlingen. Annonsering på Valfrihetswebben är obligatorisk för de kommuner och landsting som infört valfrihetssystem. (UHM-2015-0041)

Annonserna är tillgängliga för alla och kostnadsfria att ta del av. Bland tjänsterna som annonseras på Valfrihetswebben finns:

- Hälso- och sjukvård.
- Socialtjänst.
- Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska åtgärder, till exempel sysselsättningsplatser.

Antalet publicerade annonser samt antalet besök på webbplatsen har ökat med 624 till 17 668 under 2017. Antal publicerade annonser har ökat med 27 till 429. De vanligaste tjänsterna som annonseras finns inom kommunerna hemtjänstuppdrag och i landstingen primärvårdsuppdrag.

Valfrihetswebben	2017	2016
Antal besök	17 668	17 044
Antal publicerade annonser (december)	429	402

Valfrihetswebben har under hösten 2017 genomgått en stor genomarbetning och en helt ny version av webbplatsen lanseras i början av 2018. Resultatet är en mer lättanvänd sökfunktion för individen och enklare annonspublicering för annonsören. Ett antal automatiska funktioner är också genomförda, vilket ska för enkla hanteringen även hos Upphandlingsmyndigheten.

3.4 Utredningar

Upphandlingsmyndigheten ska bistå regeringen med underlag för utveckling av upphandling och öka kunskapen om olika aspekter av offentlig upphandling och dess effekter. Myndigheten ska också verka för relevant forskning inom sitt verksamhetsområde, både nationellt och internationellt, samt samla in, utveckla, förvalta och sprida statistik om upphandling. Här redovisas underlag till regeringen, forskning och internationella samverkan samt statistik och rapportering som framgår av myndighetens instruktion.

3.4.1 *Underlag till regeringen*

Remissyttranden

Genom att yttra sig över förslag i betänkanden och andra utredningar bistår Upphandlingsmyndigheten regeringen och myndigheter i beredningen av förslag och beslut. Upphandlingsmyndigheten har i likhet med förra året besvarat 23 remisser.

Antal remisser	2017	2016
Antal remisser	23	23

Bland de viktigaste remissyttrandena kan nämnas:

Välfärdsutredningens huvudbetänkande Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78) och slutbetänkande Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning (SOU 2017:38)

Upphandlingsmyndigheten har avstyrkt utredningens förslag att införa en vinstbegränsning för leverantörer inom vissa välfärdsområden. Till skillnad från utredningen anser Upphandlingsmyndigheten att väl avvägda kvalitetskrav i kombination med en aktiv avtalsuppföljning ger bättre förutsättningar för en högkvalitativ välfärdsverksamhet. (UHM-2017-0142)

Följändringar till ny förvaltningslag (Ds 2017:42)

Upphandlingsmyndigheten har yttrat sig över remissen angående följändringar till ny förvaltningslag (DS 2017:42). I den remissen har myndigheten identifierat att det är oklart om de föreslagna anpassningarna kommer att vara tillräckliga för att säkerställa att den nya förvaltningslagen inte kommer att påverka upphandlingsområdet på ett negativt sätt. Myndigheten förordar därför att regeringen utreder denna fråga ytterligare. (UHM-2017-0229)

Uppdrag att beskriva, kartlägga och analysera mål om överprövning av offentlig upphandling

Regeringen gav i juni 2017 Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att, i samverkan med Konkurrensverket, göra en kartläggning och analys av mål i domstol om överprövning av offentlig upphandling. Syftet med uppdraget var att få en samlad, mer detaljerad och strukturerad bild av överprövningsmålen i domstol. Uppdraget slutredovisades i december 2017 i rapporten *Kartläggning och analys av mål om överprövning*. (UHM-2017-0158)

Totalt undersöktes 1 000 överprövade upphandlingar från 2015 och 2016 och de därtill hörande 1 398 domstolsavgörandena. Bland annat undersöktes vilka grunder som anförts vid ansökan om överprövning, skillnader i olika grunders bifallsfrekvens, tid för ingivande av överprövningar, användning av ombud och vilka övervägande som gjorts inför en överprövning. Rapportens slutsatser grundar sig även på intervjuer som genomförts med leverantörer, upphandlande myndigheter, ombud och domstolar. Bland annat framkom följande:

- Enligt statistiken överprövades drygt sju procent av upphandlingarna 2016.
- I cirka 20 procent av de överprövade upphandlingarna fick leverantören bifall och upphandlingen fick göras om eller rättas.
- 97 procent av alla överprövningar skedde efter tilldelningsbeslutet. Brister och krav som skulle kunna upptäckas i tidigare skede överprövades alltså ofta först efter att tilldelningsbeslutet hade offentliggjorts.

Skrivelse till regeringen angående belastningsregisterutdrag

Upphandlingsreglerna innebär bland annat att leverantörer ska uteslutas från upphandlingen om någon av leverantörens företrädare har dömts för vissa brott, till exempel korruption. En nyhet i LOU, som började gälla 2017, är att vinnande leverantör ska kontrolleras innan tilldelning av kontrakt genom att bevis ska begäras in. Det gäller för alla direktivstyrda upphandlingar vilka uppgår till fler än 7 000 per år. Regeln innebär att man i första hand ska använda ett "utdrag ur ett brottsregister" när det gäller brott. (UHM-2017-0083)

Då det inte finns något registerutdrag som bara innehåller det fåtal brott som ska kontrolleras enligt upphandlingsreglerna riskerar ett fullständigt utdrag att delge även integritetskänsliga och irrelevanta uppgifter. Upphandlingsmyndigheten och Polismyndigheten gav med anledning av detta in en gemensam skrivelse till regeringen. Myndigheterna bedömde att det inte finns förutsättningar att ställa krav på att belastningsregisterutdrag ska ges in. I stället har myndigheterna funnit att sanningsförsäkran bör tillämpas till dess att nödvändiga regeländringar genomförts. I skrivelsen lämnar myndigheterna också flera förslag på lagändringar och lösningar för att komma tillrätta med problematiken. Se mer om ESPD under rubriken Ny lagstiftning på sidan 25.

Förbättringar i Europeiska kommissionens webbformulär för egenförsäkrans - ESPD

I januari 2017 påtalade Upphandlingsmyndigheten i en skrivelse till Finansdepartementet, som utgör kontaktyta mot Europeiska kommissionen, att den svenska versionen av kommissionens webbaserade standardiserade formulär för egenförsäkrans, ESPD, innehöll översättningsfel. Sedan Finansdepartementet vidareförmedlat vad som anförts i skrivelsen till Kommissionen har översättningsfelen rättats till. (UHM-2017-0001) Se mer om ESPD under rubriken Ny lagstiftning på sidan 25.

Medverkan i utredningar

Medarbetare hos Upphandlingsmyndigheten har under året varit förordnade som experter i följande offentliga utredningar:

- Kommunikation för vår gemensamma säkerhet (DS 2017:7)
- Arbetsmarknadsutredningen (SOU 2017:82 Vägledning för framtidens arbetsmarknad).
- Kommunutredningen (SOU 2017:77 En generell rätt till kommunal avtalsamverkan).
- Tillitsdelegationen (Fi 2016:03)

3.4.2 *Forskning och internationell utveckling*

Upphandlingsmyndigheten ska verka för relevant forskning inom sitt verksamhetsområde både nationellt och internationellt samt, inom ramen för sitt uppdrag, följa och bidra till den internationella utvecklingen på upphandlingsområdet.

Forskning

Upphandlingsmyndigheten har i uppdrag att samverka med Konkurrensverket för att stimulera forskning inom konkurrens- och upphandlingsområdet och att medverka till att forskningen utvecklas kvalitativt och kvantitativt.

I rapporten för utvecklingen på upphandlingsområdet, *Trendens* (2017:1), lades ett särskilt fokus på att belysa aktuell forskning utifrån den nationella upphandlingsstrategins sju inriktningsmål.

Internationell samverkan

Upphandlingsmyndigheten ska inom ramen för sitt uppdrag följa och bidra till den internationella utvecklingen på upphandlingsområdet. När det finns gemensamt intresse samordnas det internationella arbetet med Konkurrensverket.

Några exempel på internationella samverkansaktiviteter:

- Under året arrangerade Finansdepartementet med stöd av Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten det nordiska mötet om offentlig upphandling. Där utbyttes erfarenheter om de nyligen implementerade upphandlingsdirektiven, initiativ kring idéburen sektors möjlighet att delta i offentlig upphandling samt nationella trender och aktuella frågeställningar av principiell natur.
- Upphandlingsmyndigheten har deltagit inom ramen för EU-kommissionens forum för den inre marknaden (Single Market Forum), inom vilken en serie arbetsmöten genomfördes på temat professionalisering av offentlig upphandling. Resultatet av arbetet utgör en delmängd i Kommissionens strategipaket för offentlig upphandling, det så kallade EU Public Procurement package.
- Under 2016 och 2017 har Upphandlingsmyndigheten varit ordförande i The European Working Group on Ethical Public Procurement. Som en del i detta åtagande har Upphandlingsmyndigheten publicerat en rapport som presenterar olika länders metoder och arbetssätt rörande goda arbetsvillkor i leverantörskedjorna vid upphandling av varor och tjänster inom den offentliga sektorn. I rapporten framgår bland annat hur upphandlande myndigheter arbetar med alltifrån riskanalyser inför en upphandling till hur de särskilda arbetsrättsliga villkoren följs upp för att säkerställa efterlevnad i praktiken.
- Upphandlingsmyndigheten har deltagit vid OECDs upphandlingskonferens för OECD-gruppen Leading Procurement Practitioners. Temat för konferensen var ekonomisk tillväxt genom att göra det enklare för mindre och medelstora företag att delta i upphandling samt utveckling av innovativa offentliga tjänster. Vid konferensen redovisade Upphandlingsmyndigheten det nationella arbetet med strategisk offentlig upphandling och utbytte erfarenheter kring hur OECDs medlemsländer kan arbeta för att bland annat öka upphandlande myndigheters kapacitet samt kompetens avseende strategisk offentlig upphandling.
- Samverkan med DiFi, den norska motsvarigheten till Upphandlingsmyndigheten, inleddes under året.

3.4.3 **Statistik**

Enligt Upphandlingsmyndighetens instruktion ska myndigheten bistå regeringen med underlag för utvecklingen av upphandling och utveckla, förvalta samt sprida statistik om upphandling.

Upphandlingsmyndigheten har gjort följande insatser:

- Tillsammans med Konkurrensverket har rapporten *Statistik om offentlig upphandling 2017* (UHM Rapport 2017:5) publicerats. Rapporten syftar till att ge en aktuell bild av den offentliga upphandlingen i Sverige utifrån tillgänglig statistik om upphandling och närliggande områden. Nyheter i årets rapport är statistik om offentliga utbetalningar. Vidare har analysen av leverantörer och anbud i upphandling kompletterats med statistik om idéburna organisationers deltagande i upphandling. Årets rapport har även kompletterats med ett kapitel om efterannonsering av upphandling. (UHM-2017-0117)
- I en promemoria till Finansdepartementet har Upphandlingsmyndigheten redovisat sin syn på behovet av bättre statistik på upphandlingsområdet. (UHM 2017-0040) Promemorian preciserar myndighetens syn på statistik om offentlig upphandling inklusive behovet av att förbättra statistiken och utveckla formerna för insamling av uppgifter.
- Tillsammans med Konkurrensverket medverkat i arbetsgruppen för ekonomi och statistik (ESWG) under EU-kommissionens generaldirektorat för inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag (DG GROW). (UHM-2017-0092) Arbetet har i huvudsak inriktats mot kommissionens förslag till nya standardformulär för offentlig upphandling (e-Forms).

3.4.4 **Rapport om utveckling på upphandlingsområdet**

Enligt Upphandlingsmyndighetens instruktion ska myndigheten ge ut en årlig rapport om utvecklingen på upphandlingsområdet. Rapporten har fått namnet *Trendens* och i denna samlas aktuell statistik, forskning, goda exempel och omvärldsspaningar inom området. *Trendens* utgår från alla upphandlade myndigheter och enheters perspektiv.

Trendens har publicerats i två nummer under året:

- **Trendens nr 1:** publicerades i januari 2017 och fokuserade på den nationella upphandlingsstrategins sju inriktningsmål. Vidare speglade numret utvecklingen inom de tre områden som regeringen utpekar som delar i sitt reformarbete inom upphandlingsområdet: upphandlingslagstiftningen, Upphandlingsmyndigheten och nationella upphandlingsstrategin. (UHM-2016-0160)
- **Trendens nr 2:** publicerades i december 2017 med temat medvetet beslutsfattande. Utifrån huvudtemat belystes de sju inriktningsmålen i nationella upphandlingsstrategin med en rad praktiska exempel och intervjuer. (UHM-2017-0197)

4. Kommunikation

Under 2017 har myndigheten utvecklat arbetssätt för att möjliggöra en mer strategisk kommunikationsplanering. I större projekt och framtagande av stöd tas kommunikationsplaner fram i ett tidigt skede, vilket innebär att myndigheten i högre utsträckning kan anpassa sitt stöd utifrån målgrupp och behov.

Upphandlingsmyndigheten arbetar med kommunikation i olika kanaler och med fokus på att fortsätta förflyttningen mot att bli mer digitala. Under året har myndighetens kompetens inom digital kommunikation förstärkts för att fortsätta utvecklingen mot att bli en mer digital myndighet.

4.1 Webb och sociala medier

Webbplatsen upphandlingsmyndigheten.se är myndighetens ansikte utåt och central för myndighetens kommunikation. Under 2017 har särskilda insatser gjorts för att kommunicera den nya upphandlingslagstiftningen som trädde i kraft i januari samt de nya reglerna om arbetsrättsliga villkor som kom i juni.

Användandet av webbplatsen har ökat under året. Förutom startsidan har sidor om den nya lagen om offentlig upphandling och nya upphandlingsregler varit välbesökta, liksom sidan om att ställa hållbarhetskrav.

Upphandlingsmyndigheten använder även sociala medier i sin kommunikation för att sprida information om myndighetens verksamhet och offentlig upphandling. 2017 användes kanalerna LinkedIn, Twitter och Youtube. Antalet visningar av myndighetens tweets ökade jämfört med föregående år. På LinkedIn hade Upphandlingsmyndigheten ökat med drygt 500 följare sedan föregående år till 2 424 följare i slutet av december 2017.

Myndighetens fortsatta satsning på rörlig bild visar sig i att antalet filmer på YouTube-kanalen har ökat med 14 filmer från 2016 till 48 stycken under 2017. Därmed har även antalet minuter filmerna visats ökat med 66 000 minuter under året till 142 000 minuter. Genom att webbsända egna konferenser och seminarier ökar tillgängligheten och alla kan delta digitalt utan kostnad. Filmerna ligger också kvar för att ses i efterhand. Därutöver har bland annat rörlig bild för introduktionsmaterial i utbildningssyfte och fördjupningsmaterial tagits fram.

Myndighetens ökade kommunikation och engagemang i sociala medier är ett resultat av en medveten satsning på planerad kommunikation i flera kanaler samtidigt.

4.2 Press och nyheter

Upphandlingsmyndigheten kommer i kontakt med media och andra intressenter på flera sätt, bland annat genom att själva publicera nyheter och pressmeddelanden, men också genom att myndighetens medarbetare blir kontaktade i egenskap av experter på offentlig upphandling.

Upphandlingsmyndighetens nyhetsbrev publiceras varannan vecka. Det innehåller nyheter och information på området samt marknadsföring av myndighetens evenemang. Antalet prenumeranter har ökat med drygt 1 100 till 3 113 under året vilket beror på en mer aktiv marknadsföring av nyhetsbrevet via olika kanaler. Den mest lästa artikeln handlade om att riksdagen säger ja till särskilda arbetsrättsliga kontraktsvillkor.

Statistik över myndighetens kommunikationskanaler

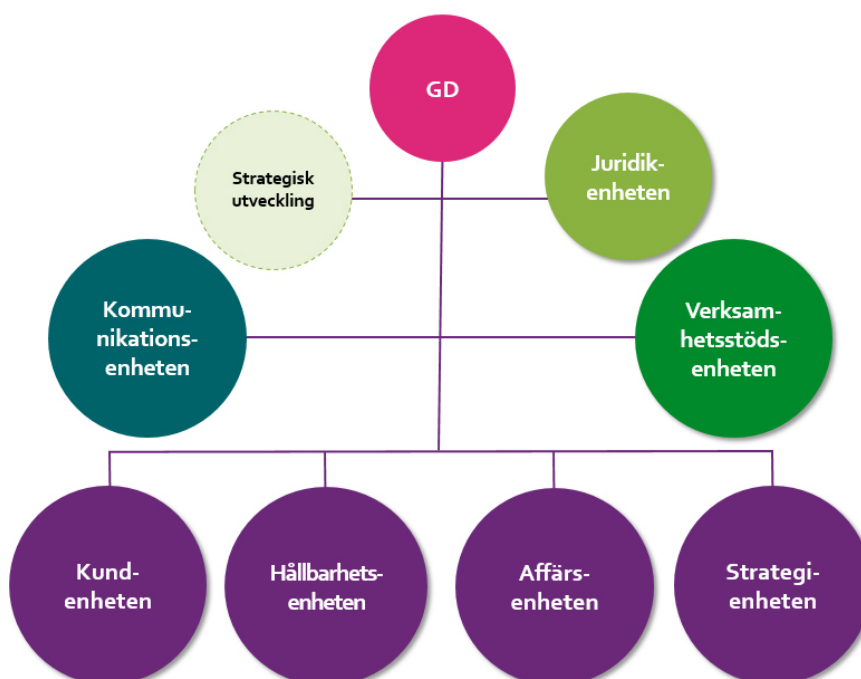
Kanal	2017	2016
Webbplats: antal besök (sessioner)	420 626	259 387
Webbplats: antal sidvisningar	1 415 520	990 619
Nyhetsbrev: antal utskickade	21	21
Nyhetsbrev: antal prenumeranter i december	3 113	2 000
Pressmeddelanden	6	11
Nyheter	84	49
Twitter: antal gånger tweets visades	157 000	123 000
Twitter: antal gånger kontot besöktes	9 900	11 000
Twitter: antal följare sista december	629	saknas
YouTube: antal minuter samtliga filmer visades	142 000	76 000
YouTube: antal filmer	49	34
YouTube: antal prenumeranter sista december	81	saknas
Linkeln: antal följare sista december	2 423	1 900

5. Organisation och medarbetare

I detta kapitel redovisas de åtgärder som Upphandlingsmyndigheten vidtagit för att säkerställa att kompetens och organisation är anpassade för att kunna utföra uppdraget på kort och lång sikt.

5.1 Organisation

Upphandlingsmyndighetens organisation består sedan 1 januari 2017 av fyra sakenheter, tre enheter för myndighetsgemensamt stöd och en funktion för strategisk utveckling.

Organisationen har nu en tydligare orientering mot Upphandlingsmyndighetens målgrupper samt myndighetens stödjande och kommunikativa uppdrag. Med kunden i centrum utgår verksamhetens struktur och förhållningssätt från omvärlden och kundernas behov. Den nya organisationen tydliggör och lyfter samtidigt fram myndighetens olika uppdrag och ger en ökad tydlighet i roller och ansvar, ett mer strategiskt förhållningssätt och ökad möjlighet till kunskapsutveckling, samverkan och kunskapsdelning.

Myndighetens ledningsgrupp blev under året fulltalig och består av nio medlemmar. En ny arbetsordning fastslogs, som syftar till att tydliggöra och föra ut ansvaret i organisationen. Ett arbete med att utarbeta en ny styrmodell inleddes.

5.1.1 **Arbetsätt och stöd i arbetet**

Nedan följer exempel på aktiviteter som myndigheten genomfört för att förbättra det interna arbetsättet:

- Upphandlingsmyndigheten flyttade vid årsskiftet in i nya aktivitetsbaserade lokaler i Solna, som på ett bättre sätt stödjer ett modernt och flexibelt arbetsätt.
- Myndigheten bredda uppdrag medför ett behov av att experter inom myndigheten samverkar på ett effektivt sätt. Därför infördes ett processorienterat arbetsätt under hösten. Två övergripande huvudprocesser har arbetats fram. Utvecklingen av processerna fortsätter under 2018.
- Under året upphandlades ett ärendehanteringssystem. Planering och förberedelser inför själva implementeringsfasen av systemet påbörjades under 2017 och fortsätter under 2018.
- Under året installerade Upphandlingsmyndigheten ett e-handelssystem och påbörjade implementeringen i organisationen.
- Ett nytt intranät togs fram under året. På intranätet publiceras nyheter kopplade till myndighetens verksamhet. Därutöver finns bland annat stöd i arbetet och information om medarbetarnas anställning och övrig information om myndigheten, till exempel olika styr- och policydokument.

5.2 **Medarbetare**

Upphandlingsmyndighetens verksamhet är kunskapsintensiv och den kompetens som personalen besitter är myndighetens största tillgång. Majoriteten av medarbetarna har en akademisk examen. Den vanligaste anställningsformen är tillsvidareanställning. Vid tidsbegränsade regeringsuppdrag och arbetstoppar tillämpas ibland visstidsanställningar.

Upphandlingsmyndighetens verksamhet växte under året och antalet medarbetare ökade i enlighet med den nya organisationsstrukturen. Vid utgången av år 2017 hade myndigheten 73 medarbetare. Under året rekryterades 29 medarbetare, varav 20 tillsvidareanställningar och nio allmänna visstidsanställningar. Antal tillsvidareanställda medarbetare som slutade var nio stycken. Utöver dessa löpte ett antal visstidsanställningar ut enligt kontrakt.

Myndigheten hade i medeltal 68 anställda under året, varav 21 män (31 procent) och 47 kvinnor (69 procent). För 2016 var motsvarande siffror 57 anställda, varav 17 män (30 procent) och 40 kvinnor (70 procent). Antalet årsarbetskrafter var 56,8 och snittåldern i myndigheten var 42 år.

Upphandlingsmyndigheten var 2017 under stark expansion vilket syns i personalomsättningen för nytillkomna som var 50 procent på total nivå. Det betyder att de nytillkomna utgör hälften av det genomsnittliga antalet anställda. Motsvarande siffra för år 2016 var 38 procent. De medarbetare som lämnade myndigheten 2017 var 26 procent av det genomsnittliga antalet anställda. Motsvarande siffra för år 2016 var 27 procent.

Myndighetens medarbetare och dess kompetens är efterfrågad. Nio medarbetare var tjänstlediga på 100 procent någon del av året, varav huvuddelen valde att stanna inom staten och använde sig därmed av rätten till tjänstledighet. Utöver detta var sju medarbetare föräldralediga på heltid under större delen av året. Detta är en naturlig följd av att snittåldern i myndigheten är förhållandevis låg.

För Upphandlingsmyndigheten som en ung och relativt liten myndighet är kompetensförsörjningen väldigt viktig, men också en utmaning då personalförändringar påverkar hela organisationen. Inom flera områden har belastningen varit extra påfrestande i den rådande utvecklingsfasen. För att försöka möta detta har Upphandlingsmyndigheten tillämpat visstidsanställningar samt köpt bemannings-tjänster. Myndighetens breda uppdrag och nya tillkommande områden ger också skäl att vidareutveckla nya kompetensområden.

5.2.1 **Kompetensförsörjning**

I början av året tog Upphandlingsmyndigheten fram en rekryteringsplan anpassad till den nya organisationen. Den fullföljdes enligt plan under första halvåret 2017. Nya uppdragsområden och vissa utökningar av den tidigare fastställda bemanningsramen har dock tillkommit i slutet av 2017.

Myndigheten väljer i första hand att anställa medarbetare framför att ta in konsulter. I de fall konsulter tas in är motivet korta uppdrag eller svårrekryterade tjänster. Utöver anställda och konsulter lånades under 2017 personal in från Konkurrensverket i samband med regeringsuppdraget om överprövning, se sidan 25.

De nyrekryteringar som genomfördes under året utgick från en analys av kundernas behov. Myndigheten rekryterade därför i större utsträckning än tidigare tjänster med krav på praktisk erfarenhet av upphandling.

Övriga åtgärder under året för att säkra kompetensförsörjningen:

- 760 tkr användes för kompetensutvecklingsinsatser av myndighetens medarbetare.
- Gemensamma utbildningsinsatser i form av föreläsningar genomfördes inom områdena korruption, statsstöd, ESPD och processbaserat arbetssätt. Utbildningar genomfördes också i Klarspråksskrivning samt i olika IT-verktyg.
- Myndigheten vidareutvecklade under 2017 det gemensamma introduktionsprogrammet för nyanställda. Utöver introduktionsprogrammet får varje nyanställd en fadder i form av en erfaren kollega.

Upphandlingsmyndigheten bedömer att ovan nämnda insatser bidragit till att myndigheten har bra förutsättningar att lyckas med sitt uppdrag. Bedömningen är att Upphandlingsmyndigheten har ett starkt arbetsgivarvarumärke då många sökt de utannonserade tjänsterna, cirka 35 ansökningar per extern annons. Ett flertal förfrågningar från studenter angående praktikplats har inkommit under året. Under året togs en LIA-praktikant emot som var placerad vid den interna inköpsfunktionen.

5.2.2 **Arbetsmiljö och värdegrund**

Värdegrunden ska utgöra grunden för organisationens kultur, vilken är viktig för en god arbetsmiljö. Förutom statens gemensamma värdegrund har Upphandlingsmyndigheten fastställt värdeorden samverkan, engagemang och resultat.

Följande åtgärder genomfördes under året för att befästa värdegrunden i organisationen och främja arbetsmiljöarbetet:

- Flera interna workshops har genomfördes med värdegrunden som utgångspunkt.
- I början av året genomfördes en kortare medarbetarenkät, så kallad Pulsmätning, och i december genomfördes en mer heltäckande medarbetarenkät i den nya organisationen. Resultatet av den senare enkäten kommer att presenteras i början av 2018 och därefter ska verksamheten arbeta fram handlingsplaner.
- En arbetsmiljögrupp bildades under året och fyra möten hölls.
- En arbetsmiljöpolicy togs fram.
- Ansvariga chefer, huvudskyddsombud, skyddsombud och medarbetare inom HR genomgick under hösten två heldagars arbetsmiljöutbildning i regi av företagshälsovården.
- Utbildning i hjärt- och lungräddning erbjöds all personal.
- En ergonomigenomgång genomfördes i början av året i samband med inflyttningen till det nya kontoret.

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen nedan redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer. I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

Sjukfrånvaro*	2017	2016
Totalt	1,5 %	2,7 %
Andel 60 dagar eller mer	-	-
Kvinnor	1,7 %	3,1 %
Män	1,0 %	1,5 %
Anställda -29 år	-	-
Anställda 30-49 år	1,3 %	2,8 %
Anställda 50 år -	1,9 %	2,8 %

*) Sjukfrånvaro för grupperna andel 60 dagar eller mer samt anställda upp till 29 år lämnas inte eftersom antalet anställda i gruppen är under tio personer alternativt att uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Av tabellen framgår att den totala sjukfrånvaron i myndigheten minskade från 2,7 procent år 2016 till 1,50 procent år 2017. Myndigheten har heller ingen långtidssjukfrånvaro. Trots den pågående utvecklingsfasen sjönk således sjukfrånvaron, vilket är förvånande. Orsakerna till nedgången kan vara flera. Flertalet av medarbetarna har övergått till förtroendearbetstid under 2017, vilket kan ha inneburit att medarbetarna i större utsträckning väljer att arbeta hemifrån i stället för att sjukanmäla sig. Myndigheten kommer att vara uppmärksam på den fortsatta utvecklingen. Myndigheten gör också medvetna satsningar inom området hälsa, som kan leda till minskad sjukfrånvaro. Det finns till exempel en så kallad Hälsogrupp som ordnar olika typer av aktiviteter. Alla medarbetare har rätt att få ett friskvårdsbidrag på 5 000 kr per år.

6. Ekonomin i korthet

6.1 Verksamhetens ekonomi

Upphandlingsmyndighetens kostnader har, i takt med att antalet medarbetare blivit fler, ökat under året. Verksamhetens kostnader ökade med 10,6 mnkr till 81,8 mnkr. Myndighetens anslag har dock inte kunnat användas fullt ut, 11,3 mnkr av de 84,7 mnkr som tilldelades i regleringsbrevet har inte använts. De främsta orsakerna till detta är det faktum att nyrekryterad personal fanns på plats först under andra delen av året. Detta påverkar, förutom de direkta personalkostnaderna, även omfattningen av verksamheten som kunnat bedrivas. I 2017 års plan ingick också att myndigheten skulle ta fram en ny digital plattform. Detta arbete har försenats, och kommer i stället att genomföras under 2018.

Verksamhetsindelning (tkr)	2017	2016
Affärsstöd	46 353	42 599
Samhällshänsyn	22 785	20 602
Förvaltning av system	588	791
Utredningar m m	12 069	7 241
Summa	81 795	71 232

Verksamhetsområdet Affärsstöd har 2017, liksom under föregående år, varit det mest kostnadsdrivande området. Denna del av verksamheten har ökat med 3,8 mnkr till 46,4 mnkr, vilket motsvarar 57 procent av hela myndighetens kostnader. Bland de aktiviteter som kostat mest under året finns:

- Kompetensförstärkningen inom livsmedel, 5,3 mnkr (0,2 mnkr föregående år)
- Frågeservice och annat kundstöd 14,3 mnkr (14,5 mnkr)
- Innovationsarbetet, flera olika uppdrag, har sammanlagt kostat 9,5 mnkr, vilket är i nivå med kostnaderna för uppdragen kring innovationsupphandling föregående år (9,6 mnkr).

Arbetet med samhällshänsyn stod för 28 procent av hela verksamhetens kostnader, 22,8 mnkr jämfört med 20,6 mnkr föregående år. Kostnader för kriteriearbetet har minskat med 6,6 mnkr till 6,9 mnkr. Arbetet med ökad social hänsyn har ökat med 6,8 mnkr till 9,5 mnkr. Den ökningen kan hänföras till arbetet med arbetsrättsliga villkor samt arbetet med ESF-projektet Sysselsättning genom offentlig upphandling, som tillkom under 2017.

Arbetet med Valfrihetswebben har under året kostat 0,6 mnkr jämfört med 0,8 mnkr 2016.

Myndighetens arbete med utredningar och andra underlag har under året kostat motsvarande 12,1 mnkr jämfört med 7,2 mnkr föregående år. En bidragande faktor till ökade kostnader är kartläggningen och analysen av överprövningar som gjordes under 2017. Detta arbete kostade 3,9 mnkr.

6.2 Finansiella medel utöver myndighetsanslaget

Förutom myndighetsanslaget har Upphandlingsmyndigheten disponerat medel för några specifika uppdrag enligt tabellen nedan. I tabellen redovisas också hur mycket dessa uppdrag har kostat att utföra under 2017.

Uppdrag (tkr)	Erhållna medel	Kostnader inkl overhead
Stöd och metodutveckling för energikrav i offentlig upphandling (via Statens energimyndighets regleringsbrev, UHM-2017-0026)	1 000	858
Kompetensförstärkning upphandling av livsmedel och måltidstjänster (UHM-2016-0151)	2 000	5 273
Innovationsupphandling genom stöd till beställargrupper (UHM-2016-0255)	2 000	1 036
Sysselsättning genom offentlig upphandling (delfinansiering av Europeiska socialfonden, ESF, UHM-2017-0094)	1 768	4 348

Förklaringar till avvikelser mellan erhållna medel och kostnader inklusive overhead ovan:

- I Upphandlingsmyndighetens arbete med Stöd och metodutveckling för energikrav i offentlig upphandling är 142 tkr oförbrukade på grund av brist på personalresurser och lägre konsultkostnader än beräknat.
- Under 2017 har myndigheten fokuserat på tre segment, varav livsmedel. Det innebär att myndigheten lägger mer resurser på utveckling av segmentet livsmedel än finansieringen av själva regeringsuppdraget möjliggör Kompetensförstärkning upphandling av livsmedel och måltidstjänster. Upphandlingsmyndigheten uppskattar att cirka 3 300 tkr är direkt hänförligt till själva regeringsuppdraget.
- Myndigheten har under året arbetat med flera uppdrag inom innovationsupphandling och var inte fullt bemannade i början av 2017 för att klara samtliga uppdrag inom området. Nyrekryteringar har gjorts, men kom in sent under året vilket medförde att samtliga medel inom Innovationsupphandling genom stöd till beställargrupper inte kunde användas.

- Under 2017 har planerings- och analysfasen av ESF-projektet Sysselsättning genom offentlig upphandling genomförts. Utifrån redovisade kostnader och nedlagd tid ersätter ESF myndigheten för vissa utlägg. Eftersom uppdraget har nära anknytning till myndighetens grunduppdrag avseende social hänsyn i upphandling har myndigheten valt att skjuta till anslagsmedel för genomförande av uppdraget.

6.3 Myndighetens kostnader

Antal årsarbetskrafter på Upphandlingsmyndigheten har under året ökat från 49 till 56,8. Detta medför att kostnaderna för personal har ökat med 12,5 mnkr till 57,0 mnkr. Kostnaderna för lokaler har i och med flytten till det aktivitetsbaserade kontoret i Solna Business Park minskat med 1,6 mnkr till 4,0 mnkr. Driftkostnaderna har också minskat med 0,8 mnkr till 19,3 mnkr. Driftkostnader är främst köp av tjänster kopplade till aktiviteter för:

- Ändamålsenlig planering, genomförande och uppföljning 1,9 mnkr (1,8 mnkr)
- Öka kompetens om innovationsupphandling 1,1 mnkr (1,5 mnkr)
- Ökad social hänsyn 0,9 mnkr (0,2 mnkr)
- Underlag till regeringen, främst regeringsuppdraget kring överprövningar 0,9 mnkr (0 mnkr)
- Rapport om utveckling av upphandlingsområdet 0,9 mnkr (0,2 mnkr)
- Myndighetsgemensamma tjänster, som IT och telefoni, ekonomi- och lönetjänster via Statens servicecenter, införande av E-handel samt kundundersökning 6,6 mnkr (5,2 mnkr).

På grund av införskaffande av nya inventarier medförde flytten till nya lokaler ökade kostnader för avskrivningar med 0,4 mnkr, och uppgår till 1,4 mnkr under året.

Kostnader (tkr)	2017	2016
Kostnader för personal	57 030	44 558
Kostnader för lokaler	3 960	5 514
Övriga driftkostnader	19 325	20 103
Finansiella kostnader	76	95
Avskrivningar och nedskrivningar	1 404	962
Totalsumma	81 795	71 232

7. Finansiell redovisning

7.1 Resultaträkning

(tkr)	Not	2017	2016
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		76 768	68 265
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	203	455
Intäkter av bidrag	2	4 807	2 500
Finansiella intäkter	3	17	12
Summa		81 795	71 232
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-57 030	-44 558
Kostnader för lokaler	5	-3 960	-5 514
Övriga driftkostnader	6	-19 325	-20 103
Finansiella kostnader	7	-76	-95
Avskrivningar och nedskrivningar		-1 404	-962
Summa		-81 795	-71 232
Verksamhetsutfall		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

7.2 Balansräkning

(tkr)	Not	2017-12-31	2016-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	8	1 145	798
Summa		1 145	798
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	9	1 005	0
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	10	1 829	2 058
Summa		2 834	2 058
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		155	275
Fordringar hos andra myndigheter	11	960	2 250
Övriga kortfristiga fordringar	12	13	0
Summa		1 129	2 525
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	13	1 031	1 004
Upplupna bidragsintäkter	14	1 261	0
Övriga upplupna intäkter		0	60
Summa		2 292	1 064
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	15	-11 012	-16 340
Summa		-11 012	-16 340
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		20 286	24 159
Summa		20 286	24 159
SUMMA TILLGÅNGAR		16 674	14 264

Forts (tkr)	Not	2017-12-31	2016-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	16		
Balanserad kapitalförändring		0	0
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		0	0
Summa		0	0
Avsättningar			
Övriga avsättningar	17	214	111
Summa		214	111
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	18	3 979	2 207
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	19	2 643	1 521
Leverantörsskulder	20	4 078	6 220
Övriga kortfristiga skulder	21	1 035	778
Summa		11 735	10 727
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	22	3 341	3 116
Oförbrukade bidrag	23	964	310
Övriga förutbetalda intäkter	24	419	0
Summa		4 724	3 426
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		16 674	14 264

7.3 Anslagsredovisning

Anslag (tkr)	Not	Ing. över- förings- belopp	Årets tilldelning enl regl.brev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överfö- rings- belopp
Uo 02 1:17 Ramanslag ap.1 Upphand- lingsmyndig- heten	25	16 438	84 687	-13 952	87 173	-75 910	11 263
Uo 21 1:2 Ramanslag Insatser för energieffektivi- sering ap.6 Energikrav i offentlig upp- handling	26	0	1 000	0	1 000	-858	142
Summa		16 438	85 687	-13 952	88 173	-76 768	11 405

7.4 Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

7.4.1 Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Myndighetens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverket (ESV):s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 25 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

7.4.2 Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 20 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 100 tkr. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år. Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

- 3 år Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter, datorer och kringutrustning
- 4 år Övertagna inventarier från Konkurrensverket
- 5 år Inredningsinventarier, övriga inventarier, Maskiner och andra tekniska anläggningar, bilar och transportmedel

Bärbara datorer liksom mobiltelefoner och läsplattor anses ha en kortare livslängd än tre år och kostnadsförs därför direkt. Konst ses som en bestående tillgång och avskrivs inte.

Upphandlingsmyndigheten har beslutat att större anskaffningar av likartade tillgångar som uppgår till minst 50 tkr (exkl moms) ska betraktas som anläggnings-tillgångar. Förutsättningen för att tillgången ska bedömas som en helhet är att avskrivningstiderna är desamma liksom att anskaffningen skett vid samma tidpunkt och att faktureringen sker samlad. Bokföringen sker då på ett gemensamt anläggningsnummer i ekonomisystemet.

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp. Skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

7.4.3 *Ersättningar och andra förmåner*

Ersättningar till GD och insynsrådet 2017 (i tkr)	Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller i aktiebolag
Generaldirektör Inger Ek	1 131
Bostads- och reseförmån	125
Ali Esbati	3
Gunnar Holmgren	3 Försvarshögskolan Kåpan pensioner Tillväxtverket Sveriges Geologiska Undersökning
Ulrika Liljeberg	1 Leksands kommun Högskolan Dalarna Dala Energi AB Dalhalla Förvaltning AB Liljeberg Solutions AB
Kristina von Oelreich	1 IMS Miljökonsult AB
Sofia Pettersson	0
Andrea Sundstrand	5 Advokatfirman Sundstrand AB UrT Förlag AB
Åke Svensson	3 Business Sweden Parker Hannifin, USA Swedavia AB

Ersättningar till GD och insynsrådet 2017 (i tkr)	Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller i aktiebolag
Oskar Taxén	2 Stockholm vatten och avfall AB

7.4.4 **Anställdas sjukfrånvaro**

Uppgifter om sjukfrånvaro redovisas på sidan 52 i resultatredovisningen.

7.4.5 **Noter**

Tkr

Resultaträkning		2017	2016
Not 1	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	203	455
	Summa	203	455
Not 2	Intäkter av bidrag		
	Bidrag från statliga myndigheter	4 803	2 494
	Bidrag från EU:s institutioner	3	5
	Summa	4 807	2 500
<p>Under 2017 har ett arbete som är delfinansierat av Europeiska socialfonden startat. Vissa kostnader ersätts. Under 2017 har bidrag motsvarande intäktsförts 1 768 tkr.</p>			
Not 3	Finansiella intäkter		
	Ränta på lån i Riksgäldskontoret	16	12
	Övriga finansiella intäkter	0	0
	Summa	17	12
<p>Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2015-02-18 varit negativ</p>			
Not 4	Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	34 885	28 339
	<i>Varav lönekostnader ej anställd personal</i>	23	19
	Sociala avgifter	18 556	14 226
	Övriga kostnader för personal	3 590	1 993
	Summa	57 030	44 558
<p>Jämförelsetalen år 2016 för sociala avgifter och övriga kostnader är justerade med anledning av omklassificering av avsättning för lokalt omställningsarbete.</p>			

Resultaträkning (forts)		2017	2016
Not 5	Kostnader för lokaler		
	Inomstatliga lokalkostnader	781	5 057
	Utomstatliga lokalkostnader	3 179	457
	Summa	3 960	5 514
	Myndigheten flyttade till Solna i slutet av 2016 och bytte därmed hyresvärd.		
Not 6	Övriga driftkostnader		
	Reparationer och underhåll	44	271
	Reaförlust vid avyttring av anläggningstillgång	224	116
	Offentligträttsliga avgifter, skatter, kundförluster	9	0
	Resor, representation, information	2 599	2 267
	Köp av varor	1 121	1 776
	Köp av tjänster	15 328	15 672
	Summa	19 325	20 103
Not 7	Finansiella kostnader		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	73	89
	Övriga finansiella kostnader	2	6
	Summa	76	95

Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2015-02-18 varit negativ. Erlagd ränta på räntekonto 73 tkr inkluderar en intäkt på 16 tkr som erhållits vid återbetalning av anslagsmedel.

Balansräkning		2017-12-31	2016-12-31
Not 8	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	1 383	1 383
	Årets anskaffningar	815	0
	Summa anskaffningsvärde	2 198	1 383
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-584	-123
	Årets avskrivningar	-469	-461
	Summa ackumulerade avskrivningar	-1 053	-584
	Utgående bokfört värde	1 145	798

Balansräkning (forts)		2017-12-31	2016-12-31
Not 9	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Årets anskaffningar	1 182	0
	Summa anskaffningsvärde	1 182	0
	Årets avskrivningar	-177	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	-177	0
	Utgående bokfört värde	1 005	0
Not 10	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	2 670	2 142
	Årets anskaffningar	788	740
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-586	-211
	Summa anskaffningsvärde	2 872	2 670
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-613	-151
	Årets avskrivningar	-758	-501
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	328	40
	Summa ackumulerade avskrivningar	-1 043	-613
	Utgående bokfört värde	1 829	2 058
	<i>varav</i> finansiell leasing	0	0
Not 11	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran ingående mervärdesskatt	886	2 118
	Kundfordringar hos andra myndigheter	75	132
	Summa	960	2 250
Not 12	Övriga kortfristiga fordringar		
	Utestående kreditfakturor	13	0
	Summa	13	0
Not 13	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	552	527
	Övriga förutbetalda kostnader	478	477
	Summa	1 031	1 004
Not 14	Upplupna bidragsintäkter		
	Inomstatliga	1 261	0
	Summa	1 261	0
	Avser upplupna bidragsintäkter i projektet "Employment through Procurement" med stöd från Europeiska socialfonden.		

Balansräkning (forts)	2017-12-31	2016-12-31
Not 15 Avräkning med statsverket		
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	98	0
Redovisat mot anslag	858	1 000
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-706	-902
<i>Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde</i>	251	98
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-16 438	-5 651
Redovisat mot anslag	75 910	67 265
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-84 687	-82 850
Återbetalning av anslagsmedel	13 952	4 797
<i>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	-11 263	-16 438
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-706	-902
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	706	902
<i>Övriga fordringar /skulder på statens centralkonto</i>	0	0
Summa Avräkning med statsverket	-11 012	-16 340
Not 16 Myndighetskapital		
Myndighetskapital saknas och därför redovisas inte någon specifikationstabell.		
Not 17 Övriga avsättningar		
Avsättning för lokalt omställningsarbete		
Ingående balans	111	27
Årets förändring	103	84
Utgående balans	214	111

Balansräkning (forts)	2017-12-31	2016-12-31
Not 18 Lån i Riksgäldskontoret		
Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
Ingående balans	2 207	1 779
Under året nyupptagna lån	3 525	1 597
Årets amorteringar	-1 753	-1 169
Utgående balans	3 979	2 207
Beviljad låneram enligt regleringsbrev	5 000	5 000
Not 19 Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
Utgående mervärdesskatt	58	125
Arbetsgivaravgifter	1 029	806
Leverantörsskulder till andra myndigheter	1 556	589
Summa	2 643	1 521
Not 20 Leverantörsskulder		
Utomstatliga i Sverige	4 063	6 220
Utländska	15	0
Summa	4 078	6 220
Minskningen av utestående leverantörsskulder hänger samman med de inköp som gjordes i slutet av 2016 med anledning av flytten till nya lokaler.		
Not 21 Övriga kortfristiga skulder		
Personalens källskatt	1 034	773
Övrigt	1	5
Summa	1 035	778
Not 22 Upplupna kostnader		
Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	2 843	1 930
Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	182	166
Övriga upplupna kostnader	316	1 020
Summa	3 341	3 116

Balansräkning (forts)		2017-12-31	2016-12-31
Not 23	Oförbrukade bidrag		
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	964	310
	Summa	964	310
	<i>varav bidrag från statlig myndighet som förväntas tas i anspråk:</i>		
	inom tre månader	964	310
	mer än tre månader till ett år	0	0
	mer än ett år till tre år	0	0
	mer än tre år	0	0
	Summa	964	310
Not 24	Övriga förutbetalda intäkter		
	Erhållna hyresrabatter för hela hyresperioden	419	0
	Summa	419	0
Not 25	Uo 02 1:17 ap.1		
	Upphandlingsmyndigheten		
	Enligt regleringsbrevet disponerar Upphandlingsmyndigheten inte någon anslagskredit.		
	Upphandlingsmyndigheten får disponera 2 486 tkr av det ingående överföringsbeloppet, d.v.s. 3% av föregående års tilldelning 82 850 tkr enligt regleringsbrevet.		
	Anslaget är räntebärande.		
	Myndighet är fortfarande under uppbyggnad.		
	Ett flertal rekryteringar gjordes under året, men var på plats först under hösten. Detta påverkade övriga verksamhetskostnader.		
	Arbetet med digital plattform försenades.		
Not 26	Uo 21 1:2 ap.6		
	Energikrav i offentlig upphandling		
	Enligt regleringsbrevet disponerar Upphandlingsmyndigheten inte någon anslagskredit på anslagsposten.		
	Anslaget är icke räntebärande.		
	142 tkr oförbrukade på grund av brist på personalresurser och lägre konsultkostnader än beräknat.		

7.5 Sammanställning av väsentliga uppgifter

(tkr)	2017	2016	2015*)
Låneram Riksgäldskontoret			
Beviljad	5 000	5 000	6 000
Utnyttjad	3 979	2 207	1 779
Kontokrediter Riksgäldskontoret			
Beviljad	7 000	7 000	5 000
Maximalt utnyttjad	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret			
Ränteintäkter	0	0	0
Räntekostnader	73	89	6
Avgiftsintäkter			
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>			
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0
Avgiftsintäkter	203	455	327
Anslagskredit			
Beviljad	0	2 485	0
Utnyttjad	0	0	0
Anslag			
<i>Ramanslag</i>			
Anslagssparande	11 263	16 438	5 651
Bemyndiganden Ej tillämpligt			
Personal			
Antalet årsarbetskrafter (st)	56,8	49	45,5
Medelantalet anställda (st)**	68	57	50,0
Driftkostnad per årsarbetskraft			
	1 414	1 432	572
Kapitalförändring			
Årets	0	0	0
Balanserad	0	0	0

*) År 2015 avser september - december.

***) I beräkningen av medelantalet anställda samtliga år är inte eventuellt tjänstledig personal frånräknad.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm 20 februari 2018

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Inger Ek', followed by a long horizontal line extending to the right.

Inger Ek
Generaldirektör

